

Stanovanjska enota v letu 1967

Po sklepu sveta stanovanjske enote TZ Litostroj bodo zbori stanovalcev v mesecu aprilu t. l. Čas zborov in volitev novih hišnih svetov je svet enote prestavil, ker v zimskem času hišni sveti nimajo na voljo primernih prostorov.

Poročilo ima namen, seznaniti hišne svete in stanovalce o tem, kako je Stanovanjska enota gospodarila s sredstvi, ki se zbirajo kot stanarine od stanovalcev ali kot subvencija Mestnega sveta Ljubljana.

S svojim poslovanjem je enota pričela 1. 1. 1966. Od podjetja TZ »Litostroj« je v upravljanje prevzela stanovanja, last podjetja, in sicer:

16 blokov (6 v Djakovičevi ulici, 3 na Ljubeljski cesti in 7 v Obirski ulici),

8 manjših stavb (3 v Milčinskega ulici, 2 v Aleševčevi ulici, 1 v Vižmarjih in 1 v Djakovičevi ulici),

9 stanovanj v bloku Na Jami,

3 stanovanja v pralnici podjetja v Drabosnjakovi ulici,

12 barak (7 v Korotanski in 5 v Drabosnjakovi ulici).

V blokih je 458 stanovanj v manjših stavbah 87 stanovanj v bloku Na Jami 9 stanovanj v pralnici 3 stanovanja v barakah 109 stanovanj

Skupaj: 666 stanovanj

Razen stanovanj upravlja enota tudi 6 blokov, ki so v Djakovičevi ulici.

Stanovalci v barakah so po sklepu DSP oproščeni plačevanja stanarine in zaradi tega vzdržujejo barake na svoje stroške. Zato ta stanovanja niso zajeta v nadaljevanju tega poročila.

Celotna površina (brez barak) znaša 30.117 kvadr. metrov. Na eno stanovanje odpade povprečno 54,38 kvadr. metra. Skupno število točk (točkovanje iz leta 1965): 51.135 točk. Na eno stanovanje odpade povprečno 92 točk.

Skupna vrednost zgradb je 30.441.467,79 Ndin. Vrednost ene-

ga kvadr. metra stanovanjske površine je v povprečju:

v blokih 1.033,28 Ndin
v hišah 781,80 Ndin
v bl. Na Jami 1.058,75 Ndin

Stanarine

Ekonomske stanarine so bile določene na 3,5 odstotka vrednosti zgradb; tako preračunane znašajo:

a) mesečno 88.778,61 Ndin
b) letno 1.065.451,37 Ndin

V tekočem letu so stanovalci plačevali stanarine, ki so znašale:

a) mesečno 54.342,73 Ndin
b) letno 652.112,76 Ndin

Razliko do ekonomske stanarine, t. j. 413.338,61 Ndin, je subvencioniral Mestni svet v štirih obrokih po preketu vsakega tromesečja.

Najemnine — lokali

Enota upravlja še s 6 lokali, ki jih imajo v najemu:

— Ljubljanske mlekarne,
— Mercator,
— Prehrana — Sadje zelenjava,
— Mesno podjetje — Stična,
— Brivnice in česalnice — Ljubljana,
— Čevljarstvo — Zore Karel.

Mesečna najemnina za lokale znaša 1.120,00 Ndin ali 4,00 Ndin za kvadr. meter najemne površine.

Tekoče poslovanje

Dohodek in delitev dohodka. V letu 1967 so dohodki stanarin in najemnin znašali:

1. plačilo stanovalcev 652.112,76 Ndin
2. subvencija MS 413.338,61 Ndin
3. najemnine lokalov 13.440,00 Ndin

Skupaj: 1.078.891,37 Ndin

Delitev dohodka

	%	
a) Amortizacija	28,21	304.416,68 Ndin
b) Investic. vzdrž.	48,27	520.823,10 Ndin
c) Tekoče vzdrž.	10,00	107.889,14 Ndin
d) Stroški stavbe	1,33	14.204,84 Ndin
e) Oseb. doh. hišnik	4,57	49.341,17 Ndin
f) Oseb. doh. usl. enot.	3,16	34.125,63 Ndin
g) Anuitete	1,97	21.267,08 Ndin
h) Razni skladi	2,49	26.825,73 Ndin

Skupaj: 100,00 1.078.891,37 Ndin

Investicijsko vzdrževanje

Po planih, ki so jih sestavili hišni sveti in ki jih je potrdil svet stanovanjske enote, je sta-

novanjska enota sestavila skupen investicijski plan vzdrževanja za leto 1967.

Po tem planu so bila opravljena dela:

1. Prekritje in popravilo streh	131.515,02 Ndin
2. Popravilo dimnikov	31.315,04 Ndin
3. Pleskanje in lakiranje oken in rolet	39.894,79 Ndin
4. Zamenjava strešnih žlebov	25.066,76 Ndin
5. Zamenjava odtočnih cevi	20.807,26 Ndin
6. Popravilo kanalizacije	29.237,31 Ndin
7. Zamenjava kopalnih kadi in peči	10.657,48 Ndin
8. Deratizacija stavb	1.548,00 Ndin
9. Elektro-inštalacijska dela	79.838,13 Ndin
10. Razna popravila	14.113,74 Ndin

Skupaj: 383.993,53 Ndin

Dela pri ureditvi okolice blokov in zgradb

1. Asfaltiranje hodnikov pred bloki in dovoznih poti 384.580,36 Ndin

2. Namestitev javne razsvetljave v litostrojskem naselju 227.107,93 Ndin

3. Ureditev zelenic v okolici blokov 30.316,98 Ndin

Skupaj: 642.005,27 Ndin

Vsa dela, ki so bila v planu za leto 1967, so bila opravljena, razen pleskanja zunanje strani oken v 17. bloku. To delo je bilo zaradi slabega vremena preloženo v leto 1968.

Električne instalacije so bile v vseh blokih slabe in smo morali celotno instalacijo pojačati, tako da sedaj stanovalci lahko nemoteno uporabljajo vse električne naprave.

Stanovalci blokov so si sami kupili dvotarifne električne števec in nosili stroške montaže.

Stanovanjska enota je v sodelovanju s krajevno skupnostjo in Skupščino občine Šiška uspela urediti okolico blokov in dovoznih poti z asfaltiranjem, javno razsvetljavo in zelenico. Občinska skupščina Šiška je v ta namen prispevala 360.000,00 Ndin, iz sredstev prispevka za uporabo mestnega zemljišča.

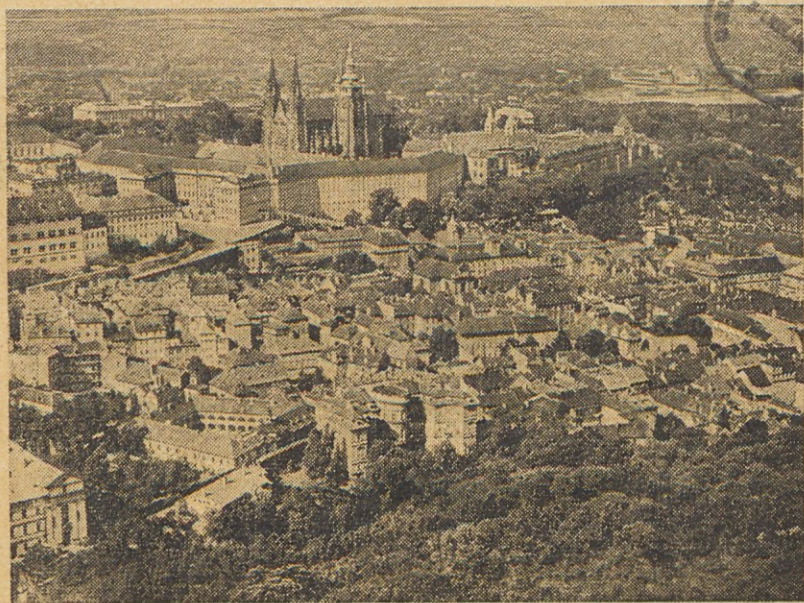
V naselju je bilo položeno 8.798 kvadr. metrov asfalta, montiranih 56 luči javne razsvetljave ter urejenih in posejanih okoli 9.000 kvadr. metrov zelenic.

Vso dosedaj realizirano amortizacijo bo enota vezala v Kreditno banko za nadaljnjo izgradnjo stanovanj, ki jih podjetje nujno potrebuje.

Tekoče vzdrževanje

Za tekoče vzdrževanje je bilo določenih 10 odstotkov od stanarin in prepuščeno na voljo hišnim svetom.

V letu 1967 so imeli HS na voljo 134.785,90 Ndin (tudi prihra-

Ogled Prage po nizki ceni

V okviru programa zamenjave počitniških kapacitet med podjetjem ZVVZ Milevsko — ČSSR in TZ Litostrojem bodo imeli člani našega delovnega kolektiva letos priložnost, da poceni preživijo nekaj dni v Pragi v času od 20. VI. do 20. VII. 1968.

Predvideno je bivanje 5 dni v Pragi s polnim penzionom. Cena dnevnega penziona je enaka ceni penziona v našem počitniškem domu v Fiesi. Vse te usluge se plačajo v dinarjih v referatu za počitniške domove KS našega podjetja.

Prijavljenci bodo uživali še druge ugodnosti.

Število prostih mest za zamenjavo je omejeno, zato si kadrovska služba pridržuje pravico, da upošteva interese po vrstnem redu prijavi in jih ustrezno razporeja.

Prijave sprejema referat za počitniške domove, tel. 270, in to najkasneje do 31. maja 1968. Po tem roku prijavi ne bomo več upoštevali.

Počitniški domovi

nek iz 1966), od katerih so porabili 119.027,73 Ndin.

Večji stroški so nastali pri tekočem vzdrževanju za pleskanje in slikanje stopnišč in hodnikov, za večja popravila pri vodovodnih instalacijah, urejevanju skupnih prostorov (kolesarnic, pralnic) itd.

Samoupravljanje v stanovanjski enoti

Samoupravljanje v enoti se je v času njenega obstoja že krepko uveljavilo. Svet enote najtesneje sodeluje s hišnimi svetovi, ki so pokazali veliko aktivnost, posebno pri vzdrževanju zgradb in okolice.

Več sodelovanja bi bilo želeli med hišnimi svetovi in stanovalci.

Tudi skrb in odnos do zelenih površin v okolici blokov bi morala biti bolj živa. Ali res nismo sposobni ohraniti to, kar smo po dolgi letih uredili in za to porabili čez 100 milijonov Sdin? Navadimo svoje otroke na to, da bodo pazili na drevje in zelenice.

Program dela v letu 1968

Svet stanovanjske enote je že sprejel plan vzdrževanja za leto 1968. Razen vzdrževalnih del bo enota nadaljevala asfaltiranje ob straneh blokov in za njimi. Stroški za to bodo znašali okoli 300 tisoč Ndin.

Upravni odbor podjetja je omogočil enoti, da skupaj s podjetji »Mercator« in »Ljubljanske mlekarne« poveča poslovni prostor za omenjeni dejavnosti in s tem omogoči našim stanovalcem bolj higiensko in kulturnejšo postrežbo.

Adaptacija teh blokov bo predvidoma dokončana v drugi polovici t. l.

Zbori stanovalcev

V mesecu aprilu t. l. bodo zbori stanovalcev, kjer bodo izbirali nove hišne svete. V letošnjem letu bodo imeli HS na voljo nad 12 milijonov Sdin. S temi sredstvi je mogoče urediti v stavbah marsikaj, kar je izpadlo v preteklem letu.

Vinko Kožuh

DSP o sklepnih računih za leto 1967

Na svojem izrednem zasedanju dne 27. 2. 1968 je delavski svet TZ Litostroj soglasno potrdil:

Zaključne račune za leto 1967 podjetja Titovi zavodi Litostroj, Ljubljana, Delavsko uslužbenske restavracije Litostroj, Ljubljana, Stanovanjske enote TZ Litostroj Ljubljana, Počitniškega doma TZ Litostroj Fiesa, Počitniškega doma TZ Litostroj Moščenška Draga in Samskih domov TZ Litostroj, Ljubljana z naslednjimi aktivami in pasivami:

Titovi zavodi Litostroj, Ljubljana

Bilančna vsota ND 375.217.567,14
Celotni doh. ND 195.021.965,07
Dohodek ND 56.148.648,53

Delavsko uslužbenska restavracija Litostroj, Ljubljana

Bilančna vsota ND 2.605.896,30
Celotni dohodek ND 3.794.652,66
Dohodek ND 959.285,27

Stanovanjska enota Litostroj, Ljubljana

Bilančna vsota ND 31.065.411,73
Celotni dohodek ND 1.013.917,30
Dohodek ND 99.207,64

Počitniški dom TZ Litostroj Fiesa

Bilančna vsota ND 522.263,81
Celotni dohodek ND 219.620,59
Dohodek ND 24.293,56

Počitniški dom TZ Litostroj Moščenška Draga

Bilančna vsota ND 251.633,31
Celotni dohodek ND 73.445,16
Dohodek ND 12.346,50

Samski domovi TZ Litostroj Ljubljana

Bilančna vsota ND 3.414.270,43
Celotni dohodek ND 506.680,89
Dohodek ND 56.358,56

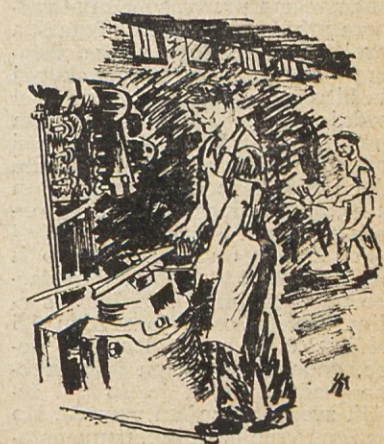
Inventurni viški pri osnovnih sredstvih v vrednosti 87.961,80 se preknjižijo v dobro poslovnega sklada v višini din 26.388,54, v dobro popravka vrednosti pa din 61.572,26. Inventurni viški pri obratnih sredstvih v višini din 826.144,39 v dobro drugih dohodkov, inventurni manjki pri obratnih sredstvih v višini din 690.617,62 pa v breme izrednih stroškov.

Delavski svet podjetja je na svoji 9. redni seji dne 29. 2. 1968 med drugim vzel na znanje:

a) informacijo o časovnih in finančnih presegeh norm v preteklem letu;

b) informacijo službe HTV o vzrokih poškodb za leto 1967.

Sklenil je, da se krije izredni prispevek za kritje socialnega zavarovanja in to 50 % iz sredstev za OD in 50 % iz čistih osebnih dohodkov zavarovancev in potrdil predlog komisije za nabavo in izločitev osnovnih sredstev, kot jih je predložila DSP na osnovi svoje 8. in 7. redne seje.

Deljen delovni čas - da ali ne?

V Litostroju za sedaj še po starem

Znano je, da so prvega tega meseca vse občinske skupščine v naši republiki prešle na deljen delovni čas.

Deljeno — dopoldne in popoldne — pa delajo pri nas tudi že marsikje drugje.

Mnenja delavcev in uslužbencev, ki so »obsojeni« na deljeni dopoldanski in popoldanski delovni čas, so kaj različna: nekateri se z novim delovnim časom strinjajo, drugi ne, tretjim je vseeno...

otrok zgodaj v posteljo. Le dve uri na dan smo vsi skupaj.

Uslužbenka materialnega biroja, mati dveh sinov, pa meni o novem razporedu:

»Me, zaposlene matere, bomo najbolj prizadete. Naš dan se bo začel še vedno po »starem«. Vstati bom morala ob petih zjutraj in narediti čim več tistega, kar delam sedaj popoldne, ko se vrnem iz službe. Starejša ženska, ki mi dopoldne varuje mlajšega sina, se ne strinja s tem, da bi ostal pri njej do večera. Stiri najstletni sin, ki hodi v šolo, pa bo moral sam na kosilo v bližnjo gostilno. Do naše menze ima predelec. Mož je tudi Litostrojčan in o tem, da bi ostala doma, res

ne morem misliti. Najina plača je za življenje štiričlanske družine vse prej kot dovolj velika.«

MILKA PETRIČ, še neporočena, se je za sedaj opredelila za novi delavnik:

»Vozim se z vlakom z Notranjske. Vstajam zgodaj, že ob štirih. Po novem pa bi lahko spala do sedme ure zjutraj. Rada vezem in pletem, posebno zvečer. Pa še na ples in v kino bom šla bolj sproščena, z mislijo, da mi zjutraj ne bo treba tako rano iz postelje. Ko se bom poročila, bom mnenje verjetno spremenila.«

Ljudi zanima, kje bodo jedli? kako se bodo vozili v službo? kje bodo dopoldne in popoldne njihovi otroci?

Nekdo v tovarni razmišlja tudi o tem, kdaj bodo po novem pogrebi? Če po starem, bo moral zopet prositi šefa za izhodno dovolilnico.

Z vso resnostjo se za novi način dela pripravljata litostrojka menza in varstveni zavod.

PEPCA KOZELJ, upravnik Vzgojno-varstvenega zavoda Litostroj:

»Za nas se je delo po novem načinu že pričelo. Dvema malčkoma, katerih roditelji že delajo deljeno, smo varstvo podaljšali do šeste ure zvečer. To je za uro več kot doslej. Ker bodo otroci prišli v naš zavod v prihodnje kasneje, okoli osme ure, se cena oskrbi ne bo povečala. To pa bo izvedljivo šele takrat, ko bo večina zaposlenih prešla na novi urnik. Za sedaj predvidevamo, da bodo morali starši, katerih otroci so popoldne in dopoldne pri nas, plačati nekaj več na mesec.«

ANTON ROBEŽNIK, upravnik litostrojke menze:

»Mi smo pripravljeni vsak trenutek, brez posebnih težav, začeti. Naenkrat lahko pripravimo kosilo za 1200 ljudi. In to v menzi, lahko pa tudi vozimo hrano v tovarno. Naš delovni čas bi bil racionalneje izrabilen.«

Lado Lucu

Za družbeni dogovor

Nekaj dni pred zborom volilcev je na pobudo predsednika delavskega sveta prišlo do sestanka članov kolektiva, ki so odborniki občinske skupščine, s predsednikom in podpredsednikom občinske skupščine Šiška. Vzrok sestanka je bil, kako pojasnjevati na zboru volilcev občinski proračun, pa čeprav se ne strinjajo z vsemi njegovimi elementi. Eden od odbornikov je celo podal pismeno ostavko in je zato razprava na sestanku najprej osvetlila vlogo in položaj odbornika.

Delo občinske skupščine bo tem uspešnejše, čim več bo v razpravah različnih mnenj, pobud in pogledov, je poudaril predsednik občinske skupščine tovariš Sbrizaj. Različnost pogledov pa še ne pomeni, da tisti, ki se ne strinjajo z večino, nimajo kaj početi v skupščini.

Zbor volilcev ni sklican zato, da bi si stala nasproti dva tabora, odbornik in volilec. Prvi, da bi zagovarjal občino, drugi pa svoje interese. Zbor volilcev mora predstavljati družbeni dogovor o problemih na določenem področju komun, da bi s skupnimi močmi lahko ustvarjali čim več in kar najbolj smotrno. Zato tudi ni naloga odbornika, da skuša vsiliti občinski letni proračun, če se sam z njim v celoti ne strinja.

Ne glede na vsebino sestanka smo takih dogovorov lahko veseli. Čeprav pomen Litostroja presega okvire občinskega prostora, je ponudba kakršnekoli moralne pomoči podjetju, ki jo tudi po tej poti daje predsednik občinske skupščine, zelo zaželena.

K. V.

KDO NAJ ODGOVARJA?

Mostni tekalni žerjav (ročni pogon) je bil dokončan. Prevzela ga je druga enota ki ga je še barvala, embalirala in odstavila na dve podlogi I profila. Da se most po morebitnem prijemu za pogonsko os ne bi prevrnil, so ga zavarovali. Podloge pa so skrivnostno izginile. Vsako nepravilnost mora seve nekdo plačati...

Tega dne je monter B. I. opravljal svoje delo na montaži tekalnih koles, pri nameščanju krogličnih ležajev v tekalna kolesa. Ker je potreboval manjšo kovinsko podlogo, jo je šel iskat in zagledal je seve primerni predmet med podlogami, na katerih je bil postavljen I profil zgoraj omenjenega žerjava. Prijel se je za pogonsko os žerjava. I profil je bil zaradi teže delavca labilen in se je prevrnil poškodovancu na piščal leve noge.

Pouk:

Zavaruj predmete tako, da se ne bodo že ob najmanjšem pritisku (če to ni potrebno) prevrnili.

ISA

- brušenje — ostrenje novih nožev,
- vzdrževanje normalno obrabljenih nožev,
- popravilo zelo poškodovanih nožev.

Zaradi neodvisnosti od drugih je namreč v ostrilnici postavljen tudi frezalni stroj Loewe, ki naj s frezanjem močno poškodovane nože z držali napravi spet uporabne.

Čeprav je šla nova ostrilnica v preizkusno obratovanje že decembra lanskega leta, lahko računamo, da bo z letošnjim letom nova ostrilnica že redno delovala. V tem času je nastopilo nekaj kadrovske spremembe z odhodom in prihodom nove delovne sile. Zato je bil začetek poslovanja v novi ostrilnici še dokaj težaven. Tudi sedaj je še premalu, da bi lahko ocenili, ali nova ostrilnica že izpolnjuje vse svoje obveze, kakor je bilo planirano. Vsekakor pa so delavci, zaposleni v novi ostrilnici, veseli novega delovnega prostora, ki jim omogoča večjo produktivnost v mnogo ugodnejših delovnih razmerah.

Levstek Anton, inž.

Modernizacija glavne ostrilnice orodja

Že od leta 1964 tečejo pobude takratnega oddelka »Prilaga sredstev«, ki je bila pred zadnjo reorganizacijo v sklopu oskrbovalnih obratov, za modernizacijo in rekonstrukcijo ostrilnice strožnega orodja.

V enem letu znašajo stroški za preskrbo strožnega orodja okoli 60 milijonov starih dinarjev. V tem znesku so vračunani noži s karbidnimi trdinami (navadno jim pravimo kar Widia) v višini 50 milijonov, vtem ko predstavljajo noži iz hitro reznega jekla strošek 10 milijonov starih dinarjev.

Tako visok izdatek nas je spodbudil, da smo začeli razmišljati o realnosti tega stroška in kakšne rezerve se skrivajo v njem. Saj nam že 10-odstotno zmanjšanje teh stroškov daje prihranek v višini 6 milijonov dinarjev; s tem pa že lahko začnemo z modernizacijo ostrilnice. Ta je imela v svojem sestavu eno- in dvokolutne stroje, ki smo jih dobili iz nemških reparacij po zadnji vojni. To pomeni, da so bili ti stroji stari 20 do 30 let pa še več, ker so bili že pred vojno v uporabi. Razumljivo je, da niso mogli ustrezati novi tehniki ostrenja orodja. V zadnjih 10 letih je razvoj na področju brušenja izredno napredoval, in to ne samo v stranski dejavnosti, pač pa tudi kot proizvodna operacija v obdelavi. Znana so podjetja, kjer z brušenjem izvajajo operacije struženja in pehanja. Ne bo odveč, če povem, da je ravno s področja brušenja delal na univerzi v Achnu disertacijo, ki mu je prinesla naslov doktorja tehničnih ved, prof. dr. ing. Janez Peklenika z univerze v Birminghamu v Angliji.

Kaj pomeni dobro nabrušen nož, vedo povedati strugar, skolar in pehalec. Ko so bili nekateri naši sodelavci leta 1950 na praksi pri znani tovarni turbin, papirnih strojev in hidravličnih obratoval J. C. Voith iz Heidencheima v Zahodni Nemčiji, so si strugarji z denarnimi darili zagotovili od ostrilcev kvalitetno nabrušene nože. Dobro se spo-

minjam pripovedovanja bivšega direktorja našega podjetja inž. B. Guština, ki je med obiskom v Združenih državah Amerike videl nekoliko podjetij kovinske stroke, kjer je preskrba s strožnim orodjem prenesena na delavca. To se pravi, da dobi strugar določen znesek za nabavo strožnega orodja, od njega in njegovega dela pa je odvisno, koliko orodja bo porabil in kolikšen prihranek si bo priboril s kvalitnim delom.

Veliko smo se ukvarjali s tem problemom, preden smo se dokopali do podatkov iz strokovnega časopisa, kako merijo izkoristek strožnih nožev.

Na 1 gr karbidnih trdin se pri odrezavanju vzame:

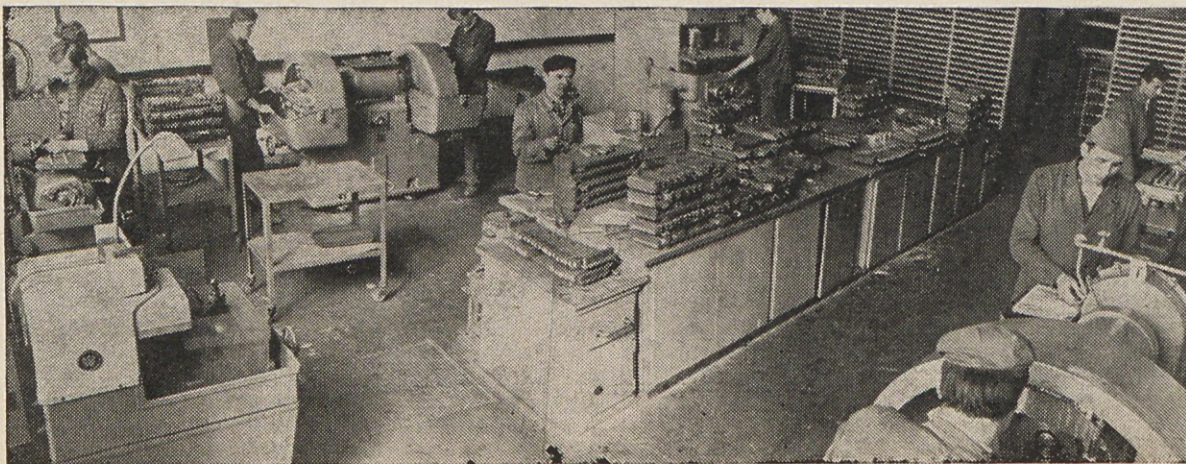
v ZDA — 133 kg ostružkov
v Angliji — 125 kg ostružkov
na Švedskem — 100 kg ostružkov (Fagersta)
v ZR Nemčiji — do 150 kg ostružkov.

Zgornji podatki se nanašajo na neprekinjeno rezanje v serijski in masovni proizvodnji.

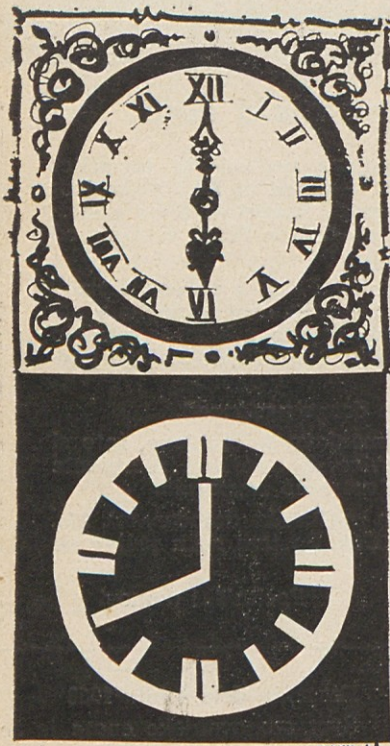
Pri podjetjih s srednjim strožnim parkom in proizvodnjo, ki je približno podobna naši, vendar pa pri prekinjenih rezih, so registrirali:

v zahodni Nemčiji za 1 gr. KT 25 kg ostružkov
pri nas za 1 gr KT — 11,1 kg ostružkov

V najugodnejšem letu smo izmerili 14,5 kg ostružkov za 1 gr karbidnih trdin.

Notranjost centralne ostrilnice orodja

Stojimo tudi mi pred vprašanjem:

— KDAJ NOVI DELOVNI ČAS TUDI V NAŠI TOVARNI? —

Šef kadrovske službe MIRO ZAVRŠNIK nam je dejal, da v Litostroju zaenkrat še ne razmišljamo o prehodu na novi delavnik:

»Mnenja o tem so v tovarni zelo deljena: analiziramo okoli tega, da bi začeli po novem, še nismo delali. Seveda bi bile potrebne za vsak sektor posebej. Do sedaj še nismo dobili pobud iz kolektiva. Ne trdim pa, da ne poslušamo mnenj in da ne beležimo izkušenj tistih, ki so že prešli nanj.«

Prevelikega navdušenja za to novost delavci ne kažejo. V tovarni sicer mnogo govore o tem. Novi delovni čas bo vsakemu spremenil način življenja.

Med delavci smo naredili majhno anketo.

Vpraševali smo jih, kako si predstavljajo delo po novem in kako bi preživeli dan, če bi delali v »dveh obrokih«.

VLADIMIR KOVAČ, zaposlen v kadrovskem sektorju, je med prvimi Litostrojčani, ki že na svoji koži čutijo, kaj prinaša s seboj deljeni delovni čas. Oba z ženo sta zaposlena. Ona je uslužbenka Občinske skupščine Šiška, kjer so prvega pričeli po novem.

— Vse se je obrnilo na glavo —, je začel pripovedovati.

»Ob pol treh pridem iz službe. Kaj naj storim drugega, kot da si privežem predpasnik in si začnem pripravljati kosilo. Tega sva prej, ko sva še oba z ženo delala po starem, pripravljala skupaj in hitro je bilo gotovo. Žena kosi sedaj zunaj, kajti premalo časa ima, da bi pritekla domov in si na hitro kaj pripravila. V službi dobe nekakšne denarne bone in z njimi si lahko naroče topli obrok v hotelu »Ilirija«, v gostilni »Pri Urbanu« ali pa zavijejo k »Majoliki«. Bon, ki ga brezplačno nudijo Občinska skupščina svojim uslužbencem, je vreden 1,5 Ndin. Veliko za ta denar ne dobe, dodatna jedila pa je potrebno plačati. Otrok je do pol šestih zvečer v mojem varstvu. Ko se žena vrne iz službe, nama ostane malo časa za pravo, skupno družinsko življenje, saj mora

Sklepi samoupravnih organov

Zapiski ob robu

Tokrat smo za zapisek ob robu k sklepom samoupravnih organov izbrali področje nagrajevanja. Temu je bil posvečen večji del razprave na 30. redni seji UOP. Deloma je to vprašanje razburilo duhove tudi na 9. seji delavskega sveta.

V okviru finančnega plana za leto 1968 je 28,5 odstotka sredstev predvidenih za osebne dohodke. Merilo za ugotavljanje višine izplačila akontativnih osebnih dohodkov sta finančna in blagovna realizacija. Ugotavljanje dohodka podjetja ni mogoče vsak mesec, ampak ga opravijo po četrtletjih.

Te načelne ugotovitve so sprožile razpravo o tem, kaj naj rabi za osnovo formiranja osebnih dohodkov. Preprosto povedano, ne moremo si deliti več, kot dobimo denarja za prodane proizvode. To pomeni, da ni dovolj samo izpolniti plan, temveč je potrebno dobiti za izdelke tudi plačilo. Ker nastopajo časovne razlike med odpremo izdelkov in plačilom zanje, prihaja kljub okontativnosti osebnih dohodkov vsak mesec do izplačila v drugačnem odstotku. To vpliva na razpoloženje delavcev, ki za povečane napore, zlasti v proizvodnji, ne dobijo takoj ustreznega plačila. Izrazit primer je decembrski in januarjsko izplačilo osebnih dohodkov. Posledica tega je lahko zmanjšanje delovnega elana v naslednjih mesecih. Čeprav člani UO niso sprejeli sklepa o višini akontativnih osebnih dohodkov, bi vseeno kazalo ravnati se po mnenju, naj bodo izplačila bolj enakomerno razporejena po mesecih. Bolj enakomerna izplačila bi morda dosegli, če bi se višina mesečnega fonda osebnih dohodkov formirala po doseženi fakturirani realizaciji in izpolnitvi plana proizvodnje.

Delavski svet podjetja o stanovanjski gradnji

Skladno s 512. členom statuta v izvajanju splošnega akta o pogojih za individualno financiranje gradnje stanovanj, a glede na obrazloženo mnenje strokovne komisije za financiranje individualne stanovanjske graditve ter na podlagi zadevnega predloga UOP, je DSP na svoji 8. redni seji, dne 30. 1. 1968 sprejel kot samoupravni akt s splošno veljavo obveznih smernic naslednja

NAČELA

za obdelavo zahtev in razporeditev sredstev pri individualni graditvi in nakupu stanovanj

1. Vztraja se na odložitvi vseh primerov gradnje ali adaptacije v oddaljenosti nad 25 km od sedeža podjetja oziroma od obratne ali poslovne enote, v kateri je delovno mesto poslovalca.

2. Ustavi se postopek v primerih, ko ne gre za financiranje gradnje oziroma adaptacije kot pridobitev novih stanovanjskih prostorov, in v primerih, ko je mišljena le dodelitev stanovanjske pravice na stanovanju, ki ga podjetje nabavi iz svojih sredstev, kakor tudi tedaj, ko prosilec ni doslej pokazal interesa za sklenitev posojilne pogodbe, če tudi so bila namenska sredstva že opredeljena.

3. Pri razporeditvi sredstev se tokrat v utemeljenih primerih ne upošteva zgornja meja za posojilo, temveč DSP dovoli izjeme, ki so po mnenju komisije utemeljene in so še vedno v skladu s splošnim aktom o individualnem financiranju stanovanjske graditve

4. Pri odločitvi o razporeditvi sredstev se zahtevki razdelijo za ozirom na nujnost, zadovoljitev zahtevkov pa se opravi v okvirih sredstev, kot bodo na voljo in namensko prenesena na banko.

5. Črpanje posojil se posebej uredi glede na likvidnost oziroma

Celotno vsoto za izplačilo osebnih dohodkov na ravni podjetja je po sklepu upravnega odbora potrebno porazdeliti po PE-S tako, da se jim zagotovi odločilen vpliv na prerazporeditev po sprejetih merilih delitve. V ta namen je potreben obračun po PE-S, ki bi dal ustrezne faktorje. Ti faktorji bi lahko bili določeni na osnovi izpolnjevanja dinamičnih planov v PE MO, PK in FI ali pa deloma po lastnem in deloma po uspehu PE FI, MO in PK ostale PE-S. Ob taki ali pa morda še drugačnih merilih bi enote lahko razpravljalale o gospodarjenju.

Osnova za delitev posameznikom je analitična ocena delovnih mest. Revizija, ki jo je opravilo samoupravno telo za vrednotenje delovnega prispevka (STDP) na analitični oceni, je le del nalog, ki mu jih nalaga poslovnik. Stimulativni del osebnih dohodkov, ki ga sestavljajo pravilniki, bo predmet obravnave na sejah samoupravnega telesa v letu 1968, ko bo že revidirana analitična ocena dokončno potrjena. Dodatek na stalnost zaposlitve, avto-kontrola, stimulacija vodilnega in vodstvenega kadra so le nekateri elementi, ki terjajo ustrezne rešitve v najkrajšem času. O težjih problemov s tega področja govori tudi na UO izglasovan predlog o oživitvi pravilnika za nagrajevanje vodstvenega in režijskega kadra. Potrditev na delavskem svetu podjetja je le začasna rešitev, kajti pravilnik ne le nima ustreznih osnov, temveč stimulira v sedanji obliki tudi tiste, ki ne delajo.

ma razpoložljivost namenskih sredstev po dinamiki, ki bo določena ob prenosu sredstev na banko iz naslova zadevnega komisijskega posla.

6. Vztraja se na obstoju gradbene dokumentacije in na III. gradbeni fazi pri individualni graditvi, oziroma na obstoju verodostojne dokumentacije in na zagotovitvi gradnje ob nakupu stanovanja ali vključitvi v združno stanovanjsko graditev pri investitorju oziroma zadrugi izven okvirov tega podjetja.

7. Opredelitev pravice do posojila, če še niso dokazani vsi pogoji, je zgolj pogojna, in to:

a) ob odložitvi pogoj glede izpolnitve pogojev o gradbeni dokumentaciji, gradbeni fazi, realnosti in izpolnjevanju kupne pogodbe ter glede na namenska sredstva podjetja iz tega naslova;

b) ob razveznem pogoju, da omogoči delavec sklenitev premoženjske pogodbe s podjetjem in posojilne pogodbe z banko najpozneje do 31. 12. 1968, če ne gre zgolj za garancijo, ki se realizira v posebej določenem roku, ali za posojilo, katerega črpanje se s sklepom DSP iz utemeljenih razlogov na strani podjetja ali na delavčevi strani odloži na čas po prej navedenem roku.

8. Predvideno razporeditev sredstev za zadovoljitev posamičnih zahtevkov je mogoče revidirati vse do sklenitve posojilne pogodbe z banko oziroma do realizacije garancije, če se spremeni bistvene podmine glede utemeljenosti zahteve, delovnega razmerja, sredstev in uresničitve gradnje ali nakupa stanovanja.

9. Dosedanji zahtevki, kolikor niso upoštevani pri tej razporeditvi sredstev, se ohranijo v evidenci za morebitno naknadno razporeditev, če se izkaže, da se

daj predvidenih primerov ni mogoče upoštevati, ker ni domnevnih pogojev oziroma ker ne pride do sklenitve zadevne premoženjske pogodbe s podjetjem in posojilne pogodbe z banko.

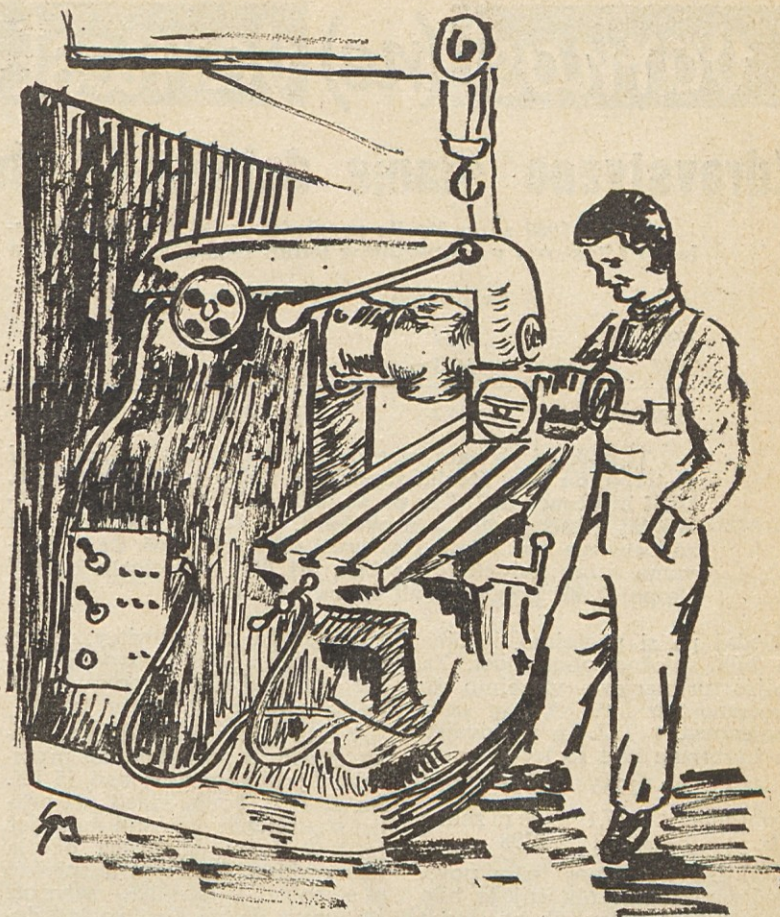
10. Pri razporeditvi sredstev se predvidena vsota lahko prekorači v pričakovanju, da garancije ne bo treba v celoti ali vsaj delno realizirati že letos, oziroma da bo mogoče med letom še kaj prikniti iz tako imenovanega stanovanjskega prispevka, ali pa da bo treba sedanje odločitve revidirati, ker ne bo pogojev za posojilo, in podobno.

11. Zahtevana vezava sredstev pri banki se odloži in bo posebej odločeno o zadevnih zahtevkih, ko bodo samoupravni organi podjetja spoznali, da se lahko spustijo v skupno oročenje po zadevnih pogojih banke in glede na delavčovo namensko varčevanje.

12. Sklepanje premoženjskih pogodb med delavcem in podjetjem ter posojilnih pogodb med posojiljemalcem in banko se opravi skozi leto glede na sredstva, kakor bodo lahko prenesena na banko. Črpanje posojil se prilagodi dinamiki prenosa namenskih sredstev na banko ter rokom dejanskih vlaganj sredstev v gradnjo oziroma rokom po obročni dinamiki na podlagi kupne pogodbe za stanovanje. Črpanje namenskih sredstev oziroma dodelitev posojil se opravi enotno prek Kreditne banke in hranilnice Ljubljana na podlagi posebne pogodbe o zadevnih komisijskih poslih, ki je lahko okvirna za vse primere ali ločena z ozirom na predvideno likvidnost sredstev, kot jih je treba prenesti na banko. Sredstva, ki so že prenesena na banko, se seveda razporedijo in črpajo v okvirih obstoječe pogodbe o zadevnem komisijskem poslu skladno z individualnimi odločitvami o razporeditvi tako namenjenih sredstev.

13. Ogled gradbišč v primerih individualne gradnje ali adaptacije, če še ni opravljen, opravi strokovna komisija za financiranje individualne gradnje na sedežu podjetja. V primeru dodelitve posojila delavcu iz poslovne enote, ki ni v naši republiki, naj UOP določi občasno oziroma enkratno komisijo iz vrst zadevne poslovne enote, da se prepriča, ali je zahtevek utemeljen in ali so izpolnjeni pogoji po splošnem aktu (to se nanaša na primer adaptacije v okvirih ožje delovne skupnosti Predstavništva Beograd).

14. Reševanje evidentiranih primerov, ki tokrat niso upoštevani, a zadevni postopek zanje ni izrečno ustavljen, se praviloma od-

SKLEPI UO

Člani UO podjetja so na svoji 30. redni seji obravnavali poročilo direktorja prodaje o vzrokih za nizko izpolnitev dinamičnega plana fakturiranja v mesecu januarju. Poročilo, kakor tudi razprava, poudarjata zlasti naslednje vzroke:

— posamezni elementi poslovnega plana podjetja niso bili planirani centralno, niti niso bili medsebojno dovolj usklajeni;

— nezadostna planska disciplina;

— neprecizno in neenotno prikazovanje gotovih izdelkov.

Po zagotovitvi prodajne službe bo januarjski primanjkljaj v fakturiranju delno pokrit že v februarju, ob četrtletju pa v celoti.

UOP je nadalje obravnaval osnovna načela nagrajevanja ter naročil KS, da v najkrajšem času predloži v obravnavo in potrditev plan reševanja sistema nagrajevanja, pri čemer naj upošteva naslednja osnovna načela:

— celotna vsota za izplačilo osebnih dohodkov na ravni podjetja se določa mesečno v okviru že sprejetih planiranih razmerij delitve dohodka podjetja;

— gornja vsota se razdeli po PE/S tako, da se zagotovi PE/S odločilen vpliv na gospodarjenje po sprejetih merilih delitve;

— osnova za delitev posameznikom je analitična ocena delovnega mesta, stimulativni del pa tvorijo normski in premijski pravilniki.

Če nekaj zanima tebe, bo gotovo zanimalo še koga. Zato sporoči vsako novico uredništvu —

Obveščanje v kolektivih

Vjesnik iz Zagreba je dne 24. 2. 1968 objavil članek z naslovom »Boljše obveščanje v kolektivih«, kjer omenja, da v Hrvatski skrbi za informiranje prebivalstva 20 občinskih glasil, 100 glasil delovnih kolektivov in 30 lokalnih radijskih postaj. Na tretji redni skupščini Združenja glasil občin in delovnih kolektivov so zelo pozitivno ocenili vedno večje število predvsem tovarniških glasil, ki zelo vestno skrbijo za čim boljše obveščanje članov kolektivov. Razveseljivo je, da se je kvaliteta člankov, ki jih priobčujejo ti časopisi, dvignila. Na skupščini pa so tudi govorili o tem, da so z odpiranjem vedno novih lokalnih radijskih postaj marsikje pretiravali. Program teh postaj je bil vse preveč uglasičen na zabavno noto in premalo na informativne oddaje.

Delo je dne 12. 3. 1968 objavilo zanimiv članek z naslovom: »Velik pomen tovarniškega tiska«, ki ga ponatiskujemo v celoti.

V Mariboru je bil dne 11. marca posvet urednikov tovarniških glasil s področja Maribora in

drugih krajev severovzhodne Slovenije. Sklicali so ga v okviru prireditve občinske konference samoupravljalcev. Posveta sta se udeležila tudi člana predsedstva republiškega sindikalnega sveta Mitja Švab in Jože Globačnik.

Mitja Švab je dejal, da izhaja danes v naši republiki več kot 200 tovarniških glasil z več kot 200.000 izvodov mesečne naklade. Očitno je, da se vodstva podjetij, samoupravni organi in organizacije sindikatov ter ZK še premalo zavedajo pomena tovarniškega tiska.

Razprava je pokazala, da bo v prihodnje potrebno tesnejše sodelovanje urednikov tovarniških glasil. Zato so se dogovorili, da bo posvet urednikov tovarniških glasil iz vse Slovenije v prvi polovici maja letos v Mariboru. Sklicala ga bosta republiški sindikalni svet in občinski sindikalni svet Maribor.

Na posvetu je obveljalo mnenje, da bi morali imeti v večjih delovnih organizacijah profesionalne urednike tovarniških glasil. Izkušnje kažejo, da neprofesionalni uredniki poleg svojih rednih zadolžitvev v delovni orga-

nizaciji ne zmorejo obsežnega in odgovornega dela pri urejanju tovarniških glasil. Predlagali so, da bi morali v novem zakonu o tisku predvideti tudi obveznosti delovnih organizacij, ki bi jih glede tovarniškega tiska podrobno obdelale v svojih samoupravnih aktih.

Predlagali so, naj bi pri republiškem sindikalnem svetu ustanovili poseben odbor za tovarniški tisk, Sekcija za tovarniška glasila pri Društvu novinarjev Slovenije pa naj bi tudi v prihodnje delovala. Menili so, da bi kazalo uvesti dodatno izobraževanje neprofesionalnih urednikov tovarniških glasil.

PREGOVORI RAZNIH NARODOV

Uspeh učencev — veselje staršev. (Ruski)
Znanstvenik brez prakse — čebela brez medu.

(Ruski)
Brez znanja je tudi največja moč nemočna.

(Ruski)

varnost(ne) varnost-varnost

Zdravstveno stanje delavcev v letih 1966 in 1967

V letu 1967 se je število pregledov v OA (obratni ambulant) Litostroja v primerjavi z letom 1966 dokaj zmanjšalo

	Zaposlenih	Pregled v OA
1966	3552	30626
1967	3651	25053
Indeks 1967	104,3	81,8 (1966 indeks 100)

Ti podatki pa nam vseeno ne povedo dovolj. Upoštevati je treba, da so v številu zaposlenih zajeti tudi delavci ICL, DUR in učenci IKS. Ker pa so delavci DUR, ICL in OA redkokdaj iskali pomoč v ambulant, je število pregledov na zaposlenega 6,86 v letu 1967 proti 8,6 v letu 1966. Če upoštevamo samo industrijo, je bilo pri 3195 zaposlenih v 1967 skupaj 22004 pregledov ali 6,9 na zaposlenega.

Sedaj pa si pogledimo, kakšna je bila splošna obolevnost. Za boljšo primerjavo vzemimo še obolevnost iz leta 1966, in sicer obolevnost v TZL in prebivalstva Ljubljane nad 15 let starosti.

	1966	1967
Ljubljana	1237,1	še ni znana
TZL	3151,3	2398

Splošna obolevnost nam pove, koliko primerov obolenj je bilo ugotovljenih pri prvih pregledih na 1000 prebivalcev ali pri nas na 1000 zaposlenih. Upoštevati moramo pri tem, da bo vsak zaposlen iskal pomoč v ambulant, ker lahko določene pravice uveljavlja le na podlagi pregleda. Še

važnejša pa je ugotovitev, da delovno okolje prej povzroči obolenje kot okolje, v katerem je delavec v svojem prostem času.

V letu 1966 so naši delavci obolevali trikrat pogosteje kot prebivalci Ljubljane, stari nad 15 let. Da to drži, bomo videli pri analizi izgubljenih delovnih dni, kjer je tudi vpliv delovnega okolja jasno viden. Primerjava splošne obolevnosti v letu 1967 nasproti 1966 nam da na prvi pogled dokaj nenavaden rezultat. Število zaposlenih je poraslo, obolevnost pa je padla. Naslednji pokazatelj, sprejem v bolnico, pa nam pokaže, da se je zdravstveno stanje poslabšalo.

	1966 na 1000	1967 na 1000
Ljubljana	6736	29
TZL	135	38
		ni znano
		200 55

Iz te tabele je razvidno, da je bilo od 1000 delavcev poslanih v bolnico več kot od 1000 prebivalcev nad 15 let starosti. Če upoštevamo, da je bil indeks zaposlenih v letu 1967 104,3, a indeks sprejetih v bolnico 148,0, na drugi strani pa, da je padel indeks pregledov v 1966 na 81,8, nam postane takoj jasno, kakšne so bile posledice padca števila pregledov v 1967. Delavci so manj iskali pomoči, zdravili so se po svoje, posledice pa so bile poslabšanje

bolezni, ki je terjala nato zdravljenje v bolnici. Težke posledice za posameznika, težke posledice za skupnost, ki je morala plačati povrnitev zdravja svojemu članu mnogo dražje.

Zanimivi so podatki o specifični obolevnosti. Ta nam pove, koliko primerov določene bolezni je bilo v enem letu na 1000 prebivalcev ali pri nas na 1000 delavcev. Navedli bomo samo tiste skupine obolenj, ki so najbolj pogoste.

Obolenja	1966		1967	
	Ljubljana	TZL	Ljubljana	TZL
	št. prim.	Obolev.	št. prim.	Obolev.
oči in vid			482	135,0
ušesa in sluh	20812	117,3	366	103,0
dihala	73069	411,9	2686	755,0
prebavila	24604	138,7	987	278,0
koža in podkožje	17322	97,6	901	253,0
kosti in sklepi	21373	120,5	814	229,0
nezgode pri delu	14570	82,1	1546	434,0
nezgode zunaj dela	22176	125,0	1128	317,0
			1068	292,5

Iz gornjih podatkov je razvidno, da je bilo v letu 1966 v TZL največ obolenj dihal, nato nezgod pri delu, nezgod zunaj dela, zatem obolenj prebavil, obolenj kože in obolenj kosti in sklepov; ostala obolenja niso bila tako pogosta. V letu 1967 je skorajda isti vrstni red, le obolenja kože in podkožja so bila pogostejša kot obolenja prebavil. Tudi tu je viden padec obolenj v letu 1967 nasproti letu 1966; o njegovih vzrokih pa lahko le ugibamo.

Zanimiva je primerjava specifične obolevnosti v letu 1966 med delavci v TZL in prebivalci Ljubljane nad 15 let starosti. Če upoštevamo, da je bilo na področju ljubljanskih občin leta 1966, 232.685 prebivalcev in od tega 138.497 zaposlenih, nam to dokazuje ne samo, da delovno okolje močno vpliva na obolevnost delavca, ampak tudi, da je to okolje zelo neugodno. Rešitev problema ni toliko dvisna od naših delavcev kot od poslaha skupnosti za težave, kjer se naši delavci nahajajo. Istočasno pa

Število izgubljenih dni se zmanjšuje, predvsem na račun obratnih poškodb, kar vidimo iz medsebojnega razmerja izgubljenih delovnih dni. Vsak zaposlen je bil v povprečju delanezmožen zaradi bolezni ali poškodb v l. 1965 17,7, v l. 1966 17,15 dni, v letu 1967 pa 13,7 dni.

Poglejmo, koliko izgubljenih delovnih dni je šlo na račun posameznih obolenj:

	1965	
	dni	%
obolenja čutil	2354	3,99
obolenja dihal	10407	16,5
obolenja preb.	4950	7,83
obolenja kože	2225	3,51
obol. kosti in sklep.	6924	10,55
nezgode pri delu	11214	17,73
nezgode izven dela	8915	14,06

Dejstvo, da pada število izgubljenih delovnih dni, je opaziti najbolj pri nezgodah pri delu, zaradi katerih je bilo v l. 1967 skoraj pol manj izgubljenih delovnih dni kot v letu 1965. Približno enako je pri kožnih obolenjih, medtem ko drugod, razen pri obolenjih dihal in prebavil, ni tako očiten padec. Skupno število izgubljenih delovnih dni upada. Največji problem pa so še vedno nezgode pri delu in zunaj dela, saj gre na njihov račun sko-

Obolenja	MO		PK		FI		VO		Ostali	
	dni	%	dni	%	dni	%	dni	%	dni	%
Čutila	659	5,1	147	5,25	917	6,8	475	6,2	580	5,0
Dihala	2124	16,5	562	20,0	2197	16,3	1061	13,9	1131	11,3
Prebavila	898	6,9	109	3,9	830	6,2	578	7,6	515	5,1
Koža	438	3,4	95	3,4	624	4,6	161	2,1	68	0,6
Kosti	2010	15,5	336	12,0	1878	13,9	1134	14,9	1258	12,5
A	1955	15,2	492	17,5	2344	17,3	760	10,0	611	6,1
B	2737	21,3	395	14,1	2801	20,5	1381	18,2	717	7,2

(A — nezgode pri delu, B — nezgode zunaj dela)

Iz tabele je razvidno, da gre v obratu FI skoraj šestina izgubljenih delovnih dni na račun nezgod pri delu, enako v obratu PK, medtem ko gre v obratu MO le sedmina. (V letu 1965 je bilo obratno: bivši obrati HS, SN, DT so imeli zaradi nezgod pri delu izgubljenih eno petino od vseh izgubljenih dni, medtem ko so jih imeli v obratu MO celo eno četrtno.)

Pri tem imajo veliko vlogo naslednji vzroki: polproletariat,

POŠKODBE V FEBRUARJU

V februarju je bilo v našem podjetju 45 poškodb: 12 v MO, 9 v PK, 18 v FI, 4 v VET in 2 v sektorjih.

Največ poškodb je bilo v petek 13, sledi ponedeljek 9, torek 8, sreda in četrtek s po 6 poškodbami in sobota 3 poškodbe.

Zaradi poškodb smo izgubili 593 delovnih dni. Poškodbe na glavi so imeli 3 delavci, za kar je bilo izgubljenih 27 delovnih dni; na očeh je bilo poškodovanih 15 delavcev, za kar je bilo izgubljenih 73 delovnih dni; po telesu se je poškodoval 1 delavec, za kar je bilo izgubljenih 61 delovnih dni; poškodbe na rokah je imelo 12 delavcev, zaradi tega je bilo izgubljenih 270 delovnih dni; na nogah je bilo 14 poškodb, za kar je bilo izgubljenih 162 delovnih dni.

Največ se je poškodovalo kvalificiranih delavcev: 22, slede nekvalificirani 11, polkvalificirani 7 in visokokvalificirani 5 delavcev.

V mesecu februarju je bilo 9 poškodb manj kot v januarju in 3 poškodbe več kot v istem mesecu lani.

Služba varstva pri delu

zmeraj obstaja bojazen, kako bo čez leto ali dve.

Uvoz investicijske opreme je namreč čedalje večji in ob tem, ko investitorji nimajo dovolj dinarskih sredstev, vse raje posegajo po inozemski opremi, ki jo dobivajo na kredit. Tako recimo, skoraj v celoti uvažamo opremo za rekonstrukcije železarn, čeprav bi na tisoče ton opreme lahko prispevala tudi domača podjetja. V Litostroju omenjajo tudi investicije za povečanje zmogljivosti naših cementarn, v katere naj bi v prihodnjih štirih letih vložili okoli 120 milijard starih dinarjev. Cementarne pa se naveliko zanimajo za inozemske kredite. Posledice so znane.

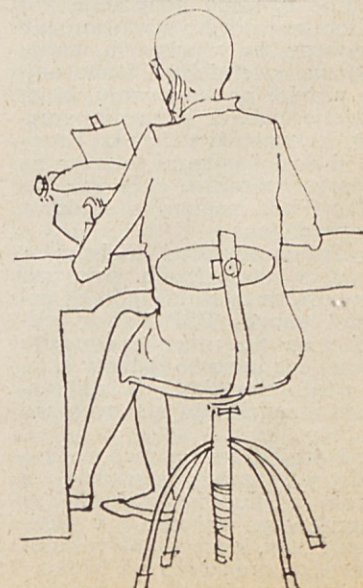
To bi lahko preprečili

Transportiranje ali obračanje predmetov posebnih dimenzij in oblik sme opravljati samo oseba, ki je za to določena. To onemogoči marsikatero poškodbo pri delu. Tudi poškodba, ki je nastala dne 29. 2. 1968 in jo je utrpel delavec Markovič Marinko, je bila ena izmed takih, ki bi jo privezovalc lahko preprečil.

Poškodovani je električno varil segmente v odbijač za žerjavno progo. Ta je bil postavljen pokončno, zato je varilec zaprosil privezovalca, naj mu zvarjenec obrne.

Privezovalc je z verigo zapel zvarjenec in ga s pomočjo mostnega tekalnega žerjava obrnil. Poškodovani je podtaknil kovinsko prizmo pod zvarjenec samo na eni strani. Po končanem podlaganju je privezovalc, ne da bi se prepričal, ali je podloga pravilna, odšel, poškodovanec pa je stopil na drugo stran zvarjenca in začel s kladivkom odstranjevati žlindro na zvaru. Ker je bila podloga pod robom zvarjenja le 18 mm, zvarjenec pa neprimerne oblike, so bili tudi manjši udarci dovolj, da je zvarjenec zdrsel s podloge in padel poškodovancu na nart desne noge. Pri tem je poškodovanec utrpel težjo poškodbo, ki ima lahko hude posledice.

IŠA

Pisali so o nas

„DELO“ o Litostroju

Delo je dne 4. 3. 1968 objavilo članek z naslovom »Bolje kakor je sprva kazalo«, ki ga skoraj v celoti ponatiskujemo.

Pred dnevi je iz podjetja prišel glas, da so se znašli v tolikšnih finančnih težavah, da niso mogli izplačati niti osebnih dohodkov. Prav je, da se je izkazalo, da je omenjena vest netočna in da so sedanje razmere v Litostroju pravzaprav bolj ugodne, kot je bilo pričakovati iz ocen ob koncu preteklega leta, po katerih bi bilo v letošnjem letu poglavito predvsem to, kako ga bodo sploh preživeli.

Morda se v tem Litostroju celo razlikuje od mnogih drugih podjetij, da doslej prav res še niso imeli težav z izplačili osebnih dohodkov. Tudi tokrat ni šlo za izplačilo mesečnih dohodkov, pač pa za njihovo akontacijo. Osebnih dohodkov prejema člani kolektiva 15. v mesecu, ko izplačajo okoli pol milijarde starih dinarjev. Nekateri člani kolektiva pa so se navadili, da so vsakega 25. v mesecu jemali akontacijo na osebne dohodke. Te niso niti tako velike, če upoštevamo, da so vsakega 25. v mesecu izplačali le okoli 40 milijonov starih dinarjev. Ob koncu februarja se je

ob izplačilu akontacije resda zataknilo. Težava zaradi blokiranega ziro računa bi lahko rešili tako, da bi si tistih 40 milijonov pri republiškem rezervnem skladu izposodili. To bi tudi storili, če bi šlo za mesečno izplačilo osebnih dohodkov.

Finančna podoba Litostroja je takšna, da svojim dobaviteljem dolgujejo okoli poldrugo milijardo starih dinarjev, pri svojih kupcih pa imajo za 4,8 milijarde starih dinarjev terjatev. Iz poslovnega poročila lanskega leta pa ugotovimo, da je le en odstotek bruto dohodka ostal za sklade. Komerčni direktor Živojin Čuček je omenil, da si bodo v tem letu prizadevali, da bi za sklade namesto enega odstotka namenili 10 odstotkov.

Treba je tudi ugotoviti, da so v zadnjem času v Litostroju dosegli pomemben premik. Dobavne roke so od prejšnjih 16 do 20 mesecev skrajšali na 10 do 21 mesecev. Seveda pa je bil osnovni vzrok za skrajšanje rokov dokaj velik tržni pritisk.

Medtem ko imajo za letos v okviru začrtanega finančnega plana možnost sprejeti le še za nekaj več kot milijardo starih dinarjev manjših naročil, pa še

	Zaposl.	Obolenja	Obratne nezgode	Skupaj	Na zav.
1965	3643	53581	11272	64583	17,8
1966	3552	53015	7686	60701	17,6
1967	3551	43562	6595	49957	13,7

INŽ.
JANEZ
STRAŽIŠAR

Vtisi s specializacije

(Nadaljevanje)

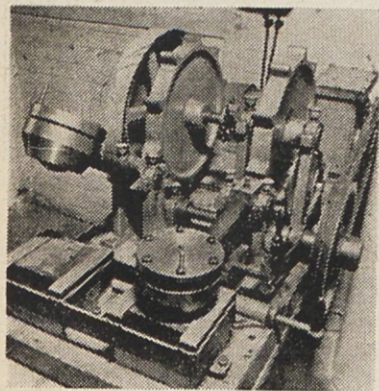
Odpraševanje:

Precej zaslug za današnje stanje odpraševanja v nemški cementni industriji ima vsekakor tudi skupina na inštitutu, ki se ukvarja z ugotavljanjem prahu v izstopnih cevovodih za zrak in v okolici cementarn. Na osnovi merjenj zaprašenosti svetuje inštitut vgraditev ustreznih filtrirnih naprav (vrečasti in elektrofiltri). Pobegli del prašnega produkta iz cementarne je najfinije zmleta surovina ali cement, to pa je seveda za cementarno čista izguba. Razen tega pobegli prah tudi onesnaži okolico in stroje ter neugodno vpliva na počutje ljudi. Zato so že pred časom skušali ta problem rešiti z zakonskim predpisom, po katerem sme iz cementarne izhajajoči zrak vsebovati največ 150 mg prahu v normalnem kubičnem metru.

V sklopu inštitutske skupine sem prisostvoval merjenju učinkovitosti vrečastih filtrov v Cementarni »ELSA« v Neubeckumu. Za taka merjenja je inštitut dobro opremljen.

Diagram na sliki 16 prikazuje, kako se je v letih 1950 do 1965 zmanjševala izguba zaradi pobeglega prahu v cementarnah. Tako je npr. še leta 1950 znašala izguba v obliki pobeglega prahu 4 do 5 odstotkov celotne proizvodnje cementa. Ta številka pa se je po zaslugi zakonskih določil in napredka tehnike odpraševanja zmanjšala v letu 1965 na 0,5 odstotka. Čeprav nimamo na voljo podobnih podatkov za naše cementarne, je jasno, da nas kot proizvajalce vrečastih filtrov čaka še mnogo dela. V cementarni, ki se ponša s podatkom manj kot 0,5 odstotka pobeglega prahu, so celo za naše pojme nepomembni izvori prahu odpraševani. Diagram na sl. 16 je zanimiv tudi zato, ker prikazuje porast proizvodnje cementa v Nemčiji v letih 1950 do 1965.

Meritve in iskanje možnosti za zmanjševanje ropota spadajo prav tako v področje dejavnosti te skupine. Skoraj vsi stroji

Slika 14: Udarne naprave za preizkušanje krogel in obložnih plošč

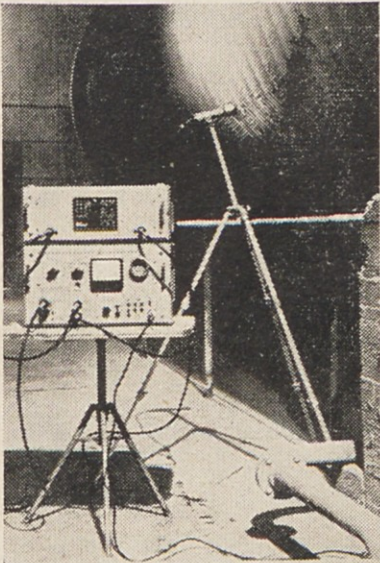
v drobilnici in mlevni tehniki obratujejo z velikim ropotom, ki se mu je doslej posvečalo le malo pozornosti. Z določenimi posegi v izvedbo, zlasti z izolacijo ali obzidavo pa je možno zmanjšati ropot. V mlinici cementa 65 Mp/h v Cementarni »Atlas«, ki ima notranje stene obzidane s ceneno porozno opeko, se je bilo npr. mogoče pomenkovati celo v bližini mlina kot »najglasnejšega« stroja v mlinici.

Zaradi škodljivega in neprijetnega vpliva, ki ga ima ropot na ljudi, pripravljajo poseben predpis o maksimalnem dovoljenem ropotu posameznih strojev. Pri teh pripravah sodeluje s kontrolnimi meritvami tudi inštitut v Düsseldorfu.

Na sliki 17 je vidna kompletna aparatura za merjenje zvoka ob vrtečem se cevem mlinu. Seveda se pri meritvah ugotavlja intenzivnost ropota v različnih razdaljah od stroja.

INTERESNE SKUPINE

V okviru inštituta kot pobudnika delujejo tako imenovane interesne skupine, v katere so vključeni strokovnjaki iz cementarn, strojnih tovarn in raznih fakultet. Posamezna interesna skupina obravnava pereče probleme svojega področja. Na skupnih sestankih usklajajo stališča in svoje izsledke posredujejo prek strokovnih časopisov in tako imenovanega »Merkbatta« širšemu krogu interesentov.

Slika 17: Merjenja ropota ob cevem mlinu

Težko je prevesti besedo »Merblatt«, za katero sicer v slovarju stoji »opomnik«. To je skupek posebej formatiziranih listov velikosti pisarniške pole (A4), v katerih so obravnavana poglavja interesnih skupin s pripadajočimi tabelami, skicami in rezultati iz prakse.

Glavne interesne skupine so te:

- skupina za tehniko betona,
- skupina za kemijo cementa,
- skupina za strojništvo,
- skupina za toploto in energijo,
- skupina, ki obravnava odpraševanje in zaščito proti ropotu,
- skupina, ki obravnava izobraževanje kadrov in zaščito v obratu.

Vsaki od navedenih glavnih skupin pripada po več delovnih krožkov. Za mene sta bili najzanimivejši skupina za strojništvo in skupina za toplotno energijo, katerih delo sem imel priložnost podrobneje spoznati. Tako ima npr. skupina za strojništvo tele delovne krožke:

- avtomatizacija,
- dozirne naprave,
- zaprti mlevni sistemi in separator,
- mlevna pomagala,
- pakiranje in skladiščenje,
- pnevmatski transporterji,
- pridobivanje surovin,
- cevni mlini,
- kotalni mlini.

Predalec bi vodilo, če bi začel opisovati izsledke posameznih delovnih krožkov. Dejstvo je, da so z izdajanjem »Merkbatta« opravili že ogromno delo, saj pride do izdaje šele po popolnem prečiščenju gradiva in po potrditvi v praksi. Tako je npr. poglavje o mlevnih pomagalih že več let v pripravi, vendar so rezultati iz prakse preveč različni. Z dodatkom 0,1 do 0,2 odstotka etilenglikola dosega povečanje kapacitete cevnega mlina za cement v raznih cementarnah od 5 do 30 odstotkov. Pod pokroviteljstvom delovnega krožka za mlevna pomagala delajo sedaj preizkuse v več nemških cementarnah, razen tega pa je to tudi tema doktorske disertacije, ki jo ravno sedaj obdeluje kandidat na inštitutu.

Letno posvetovanje interesne skupine za »strojništvo« in skupine za »toploto in energijo«

Kot povabljenec direktorja oddelka za procesno tehniko na inštitutu za cementno industrijo sem se 16. in 17. februarja udeležil letnega posvetovanja interesnih skupin za strojništvo ter za toploto in energijo.

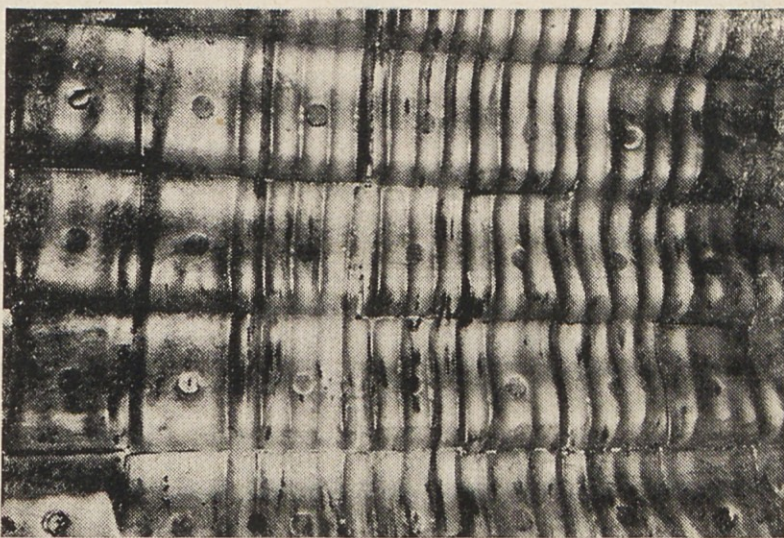
Dvorana na inštitutu, ki je pred nekaj leti še zlahka sprejela vse povabljenke, je postala pretesna, kar najbolj zgovorno dokazuje, kako intenzivno se širi zanimanje za to panogo strojništva. Mnogi so se morali zadovoljiti s stoli v razsežnem foyerju, kjer so prek zvočnikov sledili predavanjem in diskusiji.

Posvetovanji sta trajali po ves dan, od 9. do 19. ure, z opoldansko dvurno pavzo, med katero so vse povabljenke z avtobusi prepeljali na kosilo v prijetno gostišče ob Renu. Vsakdo je prejel tudi podrobni spored posvetovanja in razlago k strokovnemu filmu.

Uvodni govor je imel predsednik interesne skupine za strojništvo, dipl. ing. U. Drosihn, ki je najprej pozdravil vse povabljenke. Zastopane so bile vse zahodnoevropske države, ko pa je predsednik na koncu pozdravil tudi gosta iz Jugoslavije, so začeli vsi zvedavo obračati glave.

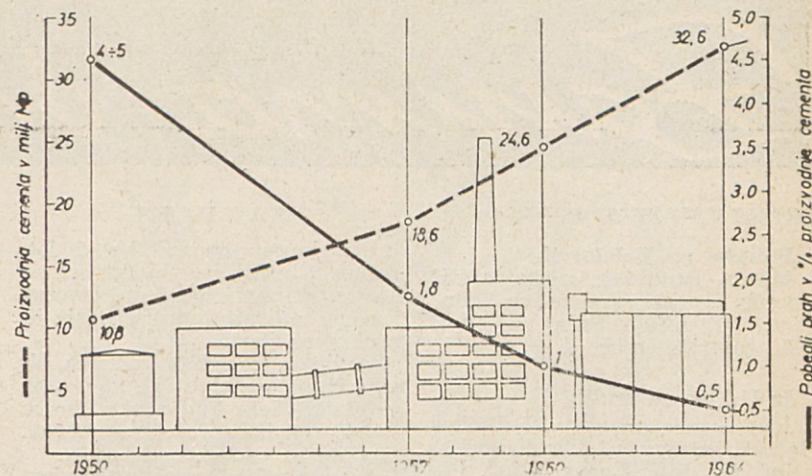
Sledila so posamezna predavanja, spremljana z diapozitivi in filmi. Vse posvetovanje je potekalo natančno po predvidenem programu, pa so bile zato diskusije po predavanju vedno nasilno prekinjene. Diskusijo po vsakem predavanju je namreč vodil predsednik, ki je nepomembna vprašanja že vnaprej izločil. Vprašanja diskutantov so bila včasih zelo prefinjena in postavljena z namenom, da bi izlekli kakšno strokovno novost, vsekakor pa je bilo vprašanj vedno mnogo več kot pa časa za diskusijo. Pa še drobna zanimivost: predavatelj je posebnosti na projiciranih slikah tolmačil s pomočjo ročne svetilke, ki je imela na zaslonki izrez v obliki puščice in mu torej ni bilo treba tekati s palico pod platnom.

Se najbolj zanimivo je bilo predavanje dr. ing. Rühla iz Bochuma, ki je med drugim obravnaval tudi pereča vprašanja gradnje cevni mlinov največjih kapacitet. Cevni mlini premera nad 4,0 m in dolžine nad 10,0 m niso danes nobena redkost več. Danes obratuje že 20 cevni mlinov s pogonsko močjo nad 4000 KM, od tega v ZDA 13 mlinov, v Kanadi eden, v Aziji trije in v Evropi trije cevni mlini.

Slika 15: Notranjost cevnega mlina Ø 3,2×8,2 m cementarne Trbovlje

V prid gradnje velike mlevske enote namesto več manjših govorijo zlasti manjši investicijski stroški, manjša zgradba mlinice, manjša obraba obložnih plošč in mlevskih teles, enostavnejše rešitve transporta, upravičenost uporabe precizne avtomatizacije ter manjše število zaposlenih. Kako ogromni stroji so to, se lepo vidi na sliki 18, ki prikazuje

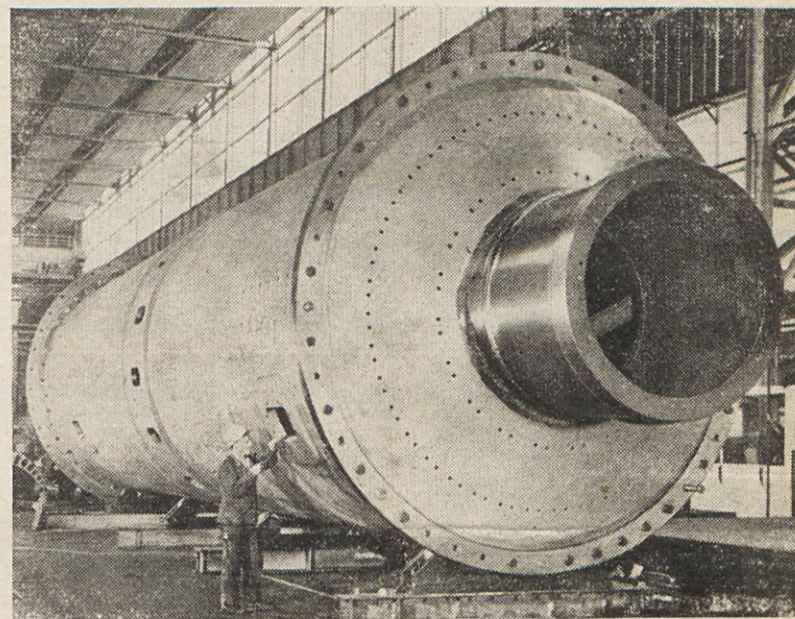

Slika 16: Proizvodnja in odpraševanje v nemški industriji cementa

montažo cevnega mlina s pogonsko močjo 4000 KM.

Zahtevnim problemom izdelave tako velikih mlinov se pridružujejo še problemi transporta, odvajanja pri mletju proizvedene toplote, montaže in slično. Dr. ing. Rühl je omenjene probleme zelo na kratko obdelal in nakazal okvirno rešitev, ki jo uporab-

jena poznanstva so mi kasneje omogočila obisk raznih tovarn. Zanimivo je, da so skoraj vsa podjetja, ki se ukvarjajo z opremo za cementarne, v severnorenški vestfalski pokrajini. Ta podjetja, ki so seveda vsa v privatnih rokah, živijo v večnem konkurenčnem boju, ki jih sili k vedno novim izvedbam in izboljšavam. (Nadaljevanje prihodnjic)

Slika 18: Obdelava cevnega mlina premera 4,0 m in dolžine 17,8 m

lja tovarna Wedag, pri kateri je tudi on zaposlen.

Zelo zanimive so bile tudi diskusije med posameznimi proizvajalci opreme za cementarne, ki živijo v neprestanem konkurenčnem boju. Očitno je bilo, da žele narediti čimveč reklame, pri tem pa so tako eni kot drugi pazili, da ne bi odkrili kakšno tovarniško skrivnost. Tako sem npr. v razgovoru s projektantom podjetja »Humboldt« dobil na ne-

IZBRANE MISLI

Domneve so strmine, kjer večkrat predalec zaideš.

Hugo

Družbena krivica seje večno sovraštvo, in žanje trpljenje.

Zola

Če daste več svobode, je boste več tudi prejeli.

Ingersol

Iskrenost je vir vsake genialnosti.

Berne

Edino resnica je lepa, samo ona je vredna ljubezni.

Boileau

Lahko sem iskren, nepristranski pa ne morem biti.

Goethe

Strasti so življenju samo v napoto. Edino delo lahko napolni praznino življenja.

Gončarov

Človeka osreči čustvo, ne pa želodec.

Traven

Strast je kot morje, danes burja, jutri lepo vreme.

Gončarov

Na svetu je vse mogoče. Do velikih nesreč pride zato, ker smo pozabili na malenkosti.

Keller

Nikoli ne zaupaj onemu, ki te je prevaral, niti tistemu, ki si ga ti prevaral.

Fielding

Entuziazem je način življenja, eden redkih, ki je vedno uspešen.

Neuheim

Naučiti se brati pomeni zgraditi sebi trdnjavo proti vsem neprilikom življenja.

S. Maugham

Zanima vas...

PRISLI V MESECU FEBRUARJU

Potrebe po K-delavcih:

Matija Drnovšek, rezkalec FI, Zdenka Brajda za 1 mesec, teh. risar, FI, Jožefa Srša, snažilka, ICL, za tri mesece.

Iz JLA so se vrnil:

Jože Cuzak, strugar, FI, Dušan Gačnik, strugar FI, Pavel Perko, ključ. FI, Jože Knavs, ključ. FI, Milan Zupan, ključ. FI, Marjan Istenič, privez. FI, Branko Rudolf, str. ključ. VO, Anton Šaronja, pom. kurjač VO, Mihael Kunec, ključ. PK, Miro Papež, ključ. PK, Viktor Rodošek, livar, MOJ, Zlatko Drobik, str. tehnik KŠ, Silvo Ravnikar, sam. konstr. PPB.

ODSLI V MESECU FEBRUARJU

Karel Vitman, strugar, FI, Danilo Drofenik, strugar, FI, Srečo Pirman, strugar, FI, Jože Zalar, strugar, FI, Peter Baloh, strugar, FI, Ivan Štrukelj, strugar, FI, Vinko Kuntarič, strugar, FI, Janez Praprotnik, rev. strugar, FI, Mijo Kolonič, rev. strugar, FI, Franc Praznik, rev. strugar, FI, Stefan Poljanec, ključ. FI, Julij Matekovič, ključ. FI, Josip Milkoška, ključ. FI, Zdenko Bilandžić, ključ. FI, Zdenko Avsec, ključ. FI, Stane Seliškar, ključ. FI, Franc Leskovar, ključ. FI, Zvone Turk, rezkalec, FI, Metod Marchisetti, gl. konstr., FI, Ivan Bergant, gl. konstr., FI, Jože Jamnik, pehalec zob, FI, Marija Ličen, snažilka, FI, Srečo Petroša, vrtalec, FI, Stanko Kodrič, delov., FI, Ivan Zgonc, str. ključ. VET, Stane Bratuša, str. ključ. VET, Jože Dogulin, str. ključ. VET, Predrag Trajlovič, strojnik, VET, Heta Isuf, pom. del. VET, Veseljko Markovič, obl. varilec, PK, Dušan Laloš, obl. varilec, PK, Jure Jakuš, obl. varilec, PK, Jože Likar, livar, MOJ, Mirko Slemenšek, livar, MOJ, Zdravka Bertonec, admin., PPB, Rudolf inž. Lukan, šef posl., PPB, Rado inž. Belič, projektant, PPB, Martin Jurjevič, operater, SK, Jožica Novak, analitik, SK, Pavel Perko, ravnatelj, ICL, Hilda Otič, tajnica.

ZAHVALA

Ob slovesu po več kot 20-letnem službovanju v Litostroju se mojim prijateljem in sodelavcem iskreno zahvaljujem za cvetje in prekrasna darila.

Globoko sem bila ganjena ob prisrčnih besedah gl. dir. tov. Kopiniča, šefa kadrovske službe tov. Završnika ter pozornosti tov. Semeta in ostalih sodelavcev.

Ta dan mi bo ostal kot prelep, nepozaben spomin na moje prijatelje in sodelavce v podjetju.

Vsemu kolektivu želim še mnogo delovnih uspehov in osebnih sreče.

Hilda Otič

ZAHVALA

O priliki mojega odhoda v pokoj se najtopleje zahvaljujem vodstvu PE, FI, ki so me povabili na poslovitev.

Prav lepo se zahvaljujem za izrečene tople besede in lepo darilo. Vsem delovnim tovarišem želim še mnogo uspehov pri nadaljnjem delu.

Alojz Jakič

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem izvršnemu odboru sindikata, delovnemu kolektivu in sodelavcem tovarne Litostroj za izražena sožalja in denarno pomoč ob izgubi mojega moža in očka Staneta Zabukovca. Obenem se zahvaljujem vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Zalujoči:
Žena Cita, hčerka Tea in sin Tomaž

MARIO L. VILHAR RAZSTAVLJA V AVSTRIJI

V nekaj zadnjih mesecih je nekdanji član našega kolektiva Mario L. Vilhar že dvakrat razstavljal v Švici, sedaj pa razstavlja v Mestni galeriji Lienza na Tirolskem. Kakor povsod, je tudi tam precejšnje zanimanje za Vilharjevo slikarska in kiparska

dela, ki jih je tokrat razstavil 38. Vilharjevo razstavo je pred številnim občinstvom odprl tamkajšnji mestni svetnik prof. Paul Unterweger. S to razstavo se je Vilhar že četrty predstavil ljubiteljem likovne umetnosti sosednje Avstrije. Imel je že svoje razstave na Dunaju, Gradcu in v Beljaku. To je njegova 27. samostojna slikarska in kiparska razstava.

V svoji marčevski številki je znana avstrijska kulturna revija Das Programm iz Gradca posvetila naslovno in dve notranji strani življenju in delu našega umetnika.

Praktična gasilska vaja na troboju MM, STT in TZL

Mladinski seminar

izpolnjevala naloge, ki jih pred njo postavlja gospodarska reforma. Zanimanje za predavanje je bilo tolikšno, da so tudi zunaj predvidenega časa razpravljali z inž. Nolimalom o pereh problemih podjetja. Drugi dan seminarja je bil posvečen delu komisij, in to: idejno-vzgojne, kulturne, športske, kadrovske, gospodarske in počitniške družine Litostroja.

Seminarju je prisostvoval tudi predsednik občinskega komiteja Živko Pregelj, ki se je udeležil 7. kongresa ZM Jugoslavije. Zbranim mladincem je s tega kongresa povedal nekaj svojih

vtisov. Poudaril je, da je potrebno izboljšati odnose med mladinskimi in drugim družbeno-političnimi organizacijami. Naloga mladincev je, da se zavzamejo za vsakogar, ki je v težavnem položaju, ne pa da ga ignorirajo ali puste, da si pomaga, kakor ve in zna. Tudi odnosi znotraj Zveze mladine naj bi bili bolj sproščeni in naravni, saj bodo mladi ljudje samo po tej poti izpolnjevali naloge, ki jih prednje postavlja družba.

Misli, izrečene na tem seminarju, naj ne bi našle odmeva samo pri seminaristih, ampak tudi pri vseh drugih članih delovne skupnosti.

Delovno predsedstvo občnega zbora PGD Litostroj

15 let gasilskega društva Litostroj

O priliki 15. obletnice obstoja društva litostrojskih gasilcev so 24. 2. 1968 sklicali člani gasilskega društva svoj redni letni občni zbor. Ciril Venika je kot prvi predsednik PGD in eden izmed prvih članov gasilskega društva v podjetju v kratkih besedah prikazal delovanje društva v teh 15 letih. Že ko so ustanavljali društvo, je bilo precej težav, vendar so jih tedanji člani z dobro voljo odpravili. Mnogo let je društvo delovalo zelo uspešno, saj je bila v Litostroju mladinska desetina, ženska ekipa in močna članska moška ekipa. Člani so pokazali izredno zanimanje za gasilsko službo, saj so se vestno udeleževali vseh predavanj, vaj in tekmovanj. Danes v Litostroju žal ni več niti mladinske desetine niti ženske ekipe. Moška ekipa pa je zelo šibka; v njej so večinoma starejši člani kolektiva. Zato je nujno, da vključimo v to službo, ki nam je zelo potrebna, čim več članov kolektiva. Najbolj zaskrbljujoče pa je, da mladina ne kaže nobenega zanimanja za vključevanje v službo. Tu ne vi-

dijo nobenega razvedrila, le delo, vaje in tekmovanja.

V 15 letih obstoja je društvo zabeležilo 148 manjših požarov v podjetju. Ker je bila intervencija pravočasna, niso ti požari terjali večje materialne škode. Pri teh začetnih požarih pa so delavci sami pomagali pogasiti požar. Za to ima mnogo zaslug gasilska služba, ki je organizirala več predavanj po obratih, kjer so se delavci spoznavali z delovanjem gasilskega aparata. Pravilno bi bilo, da bi bila taka predavanja tudi v prihodnje.

Gasilska preventiva po obratih je zadovoljiva, vendar bi bila lahko še mnogo boljše, če bi se vsi člani kolektiva ravnali po navodilih o gasilski preventivi. Mnogo bolj bi morali upoštevati gasilski pravilnik, ki so ga potrdili samoupravni organi podjetja. Uprava podjetja in samoupravni organi sicer pomagajo gasilskemu društvu, a glede na veliko število požarov, ki po vsej naši domovini uničujejo družbeno premoženje, bi morali delu gasilskega društva posvetiti več pozornosti.

ŠALJIVCI

V delavnici si vedno domisljijo kakšno šalo. Znanec strugar mi je pripovedoval, kako so pred leti ukanili enega izmed čistilcev.

Delo čistilcev je razmeroma naporno. Med stroji pometajo, pobirajo ostružke in jih vozijo na konec delovnega polja, kjer je ustrezen prostor za odpadke. Mlad in čokati fant, iz katerega so se radi norčevali, je med stroji pobiral v samokolnico samo odpadke iz brona, medenine in drugih kovin, ki so dražje od navadnega železa in jih odvažal. Prostor za odlaganje in sortiranje teh kosov je bil nekoliko dlje, v prizidku.

Nekega dne je do dopoldanskega odmora, ki ga je napovedal zvonec, nabral že skoraj polno samokolnico različnega materiala. Samokolnico je pustil na prehodu med stroji in odšel malicati.

Med delavci na strojih so nekateri imeli malico s seboj in so posedli po izdelkih, zloženih ob enem izmed strojev. Tako so se laže pomenkovali. Eden od njih, ki je pojedel prej kot drugi, je od nekega privlekel velik žebelj. Nekaj časa je z njim tolkel po robu predmeta, na katerem je sedel, nato na nenadoma vstal, skočil proti polni samokolnici na prehodu med stroji in zaklical gruči sedečih:

»Fantje, glejte!«

Prijel je samokolnico in jo s precejšnjim naporom obrnil. Ko jo je postavil v prejšnjo lego, je nastavlil žebelj na dno samokolnice in prijel za enega izmed kosov, ki jih je iztresel. Drugi, ki so gledali njegovo početje, so do-

umeli, kaj pravzaprav namerava in so se pričeli smejati.

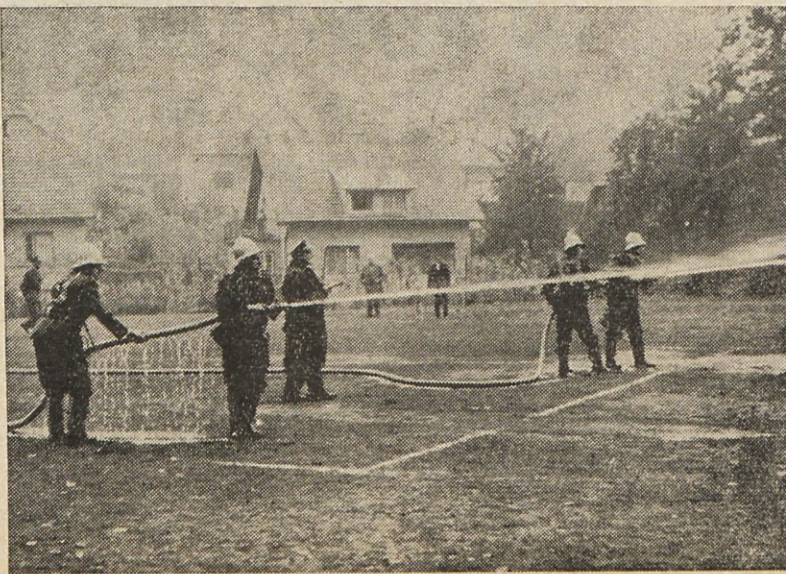
Ko je bil žebelj zabit skozi dno v lesena kockasta tla, sta pristopila še dva in vsi trije so iztrešene kose kovine zmetali nazaj v samokolnico.

Kljub temu, da še ni bilo konec odmora, so se vsi vrnili na delovna mesta in se smeje spogledovali. Ob koncu odmora so prišli še drugi. Tudi čistilec se je vrnil po polno samokolnico, da bi jo odpeljal v prizidek. Ustavil se je ob njej in pogledal okoli. Pljunil je v močne dlani, poprijel in...

Napele so se mu žile na vratu, samokolnica pa se ni dvignila niti za centimeter. Popustil je, se zravnil in debelo gledal v tovor pred seboj. Ni razumel, kaj naj to pomeni. Zopet je pljunil v roke, zagrabil in se močno oprl v tla! No, uspelo mu je odtrgati ogrodje samokolnice od dna, in to tako, da ga je skoraj vrglo po tleh.

Rdeč od napora, še bolj pa od sramu, je zapustil prizorišče, kjer ga tisti dan niso več videli. Delavci tam okoli dolgo niso mogli ukrotiti smeha. Nadrejeni za šalo sicer niso imeli razumevanja, vendar ni bil nihče kaznovan. Čistilci pa so bili od tedaj na tistem polju veliko bolj pazljivi.

K. V.

S tekmovanja na troboju med MM, STT in TZL

Kar je nemogoče, zahteva nekaj več časa

(S potovanja po Nizozemskem)

Še iz srednjega veka je znan pregovor, da je bog ustvaril morje, Holanci pa Nizozemsko. Nizozemci sami pa imajo podobno reklo, ki dovolj zgovorno pojasnjuje njihovo zagrizeno voljo do premagovanja naravnih težav: »Kar je težko, se lahko hitro naredi, kar pa je nemogoče, zahteva nekaj več časa.«

In Nizozemci so res napravili marsikaj, kar bi se komu zdelo nemogoče. Morju so izrgali zemljo, jo osušili, prepredli s cestami, prekopi, posadili, posejali in — poželi. Brez vseh teh majhnih in velikih kanalov bi se jim zemlja vsako leta spremenila v brezupno močvirje. Veste, koliko je teh kanalov? Toliko, da bi prišli na dve tretjini poti do Lune, če bi jih postavili v vrsto: 280.000 km! Voda se odteka s polj, pretaka po prekopih, disciplinirano in ubogljivo, kot so prebivalci te dežele. Voda ima navado tudi tam, da teče navzdol in se želi zlit v morje. Če pa je že tako pod morsko gladino, kaj potem? Treba jo je pač dvigniti in speljati v morje. Zato so postavili na stotine mlinov, 8.000 jih je bilo, da jim je veter pomagal opravljati to delo. Vetrna v tistih severnih pokrajinah res ne manjka in včasih bi si človek namesto klobuka bolj želel čelado, tako piha okoli glave.

Ti romantični mlini na veter so danes le še turistične priče zgodovine, zaščiteni z zakonom. Ostalo jih je le še kakih 900, toda ti »se ne dajo«. Nove ceste se jim morajo umakniti, nove hiše morajo zidati na spoštljivi oddaljenosti. Svojemu prvotnemu namenu seveda že dolgo ne služijo več, saj imajo zato moderne črpalne postaje. Upokojeni turistični lepote...

Na svetu je težko najti bolj revno zemljo kot je v Holandiji, toda hkrati zraste tu največ rož na svetu, predvsem tulipanov, nageljnjev in hiacint. Samo vrednost uradno prodanih rož znaša 150 milijard starih dinarjev na leto. Od marca, ko se začnejo odpirati prvi popki, pa tja čez april in maj, ko je vsa zahodna Holandija ena sama čudovita cvetna preproga, in naprej v prvo poletje — vse cvete, vabi, kliče. Industrija cvetlične poezije, poezija cvetlične industrije!

Največje mesto na Nizozemskem je Amsterdam — severne Benetke, saj je vse mesto ujet v kanale, katerih voda obliha starinske hiše iz zlate dobe holandskega vzpona. Mične ladje vozijo turiste, da si ogledajo to prestolnico z vodne perspektive. Tu je živel in pisala dnevnik Ana Franck, židovska deklica, ki so jo Nemci potem odkrili in odpeljali v smrt, podobno kot drugih 105.000 holandskih Židov. Spoštovanje tradicije se v mestu harmonično veže z utripom modernega poslovnega življenja.

Rotterdam je drugo največje mesto na Nizozemskem in drugo največje pristanišče na svetu. 28.000 ladij pristane in odpluje vsako leto. Križišče sveta, bi človek sodil, ko gleda in opazuje to živahnost, premikanje železnih rok, ki jih stegujejo nešteti žerjavi.

Glavno mesto in sedež vlade pa je Den Haag, ali po holandsko Den Graven's Haag ali po slovensko Grofov dvor, ker so si ta kraj izbrali vladajoči grofje za bivališče. Tu je še danes sedež vseh vladnih ustanov in mednarodnega sodišča.

Jaz sem prebil največ časa v Eindhovenu, v psihološki službi podjetja Philips. Podjetje je bilo ustanovljeno pred 76 leti, ko je mestece štelo bori 4.000 prebivalcev, danes pa jih ima že blizu 200.000. Ne brez razloga, ga imenujejo »mesto luči, ker se v resnici koplje v svetlobi. Le kako bi drugače, saj imajo tu največjo tovarno svetlobnih teles. Tovarna je posejala strehe svojih obratov, ulice in trge s tisoči žarnic in neonskih cevi. Za reklamo, iz plemenitosti? Mogoče. Predvsem pa zato, ker na ta način praktično preizkušajo zdržljivost

novih svetlobnih teles, ki jih ustvarijo v razvojnem oddelku. Dve muhi na en mah.

Promet je tu živahnejši kot v Amsterdamu, saj tu proizvajajo avtomobile DAF. V mestu je tudi tobačna tovarna. In na robu mesta so lani postavili Evoluon, pravo svetovno razstavo v malem. Izredno moderna arhitektura, eksponati pa prikazani tako plastično in z okusom, da bi človek preždel ure in dneve ob zbirkah. Pritisneš na gumb in zažari pred teboj miniaturno letališče z vsemi sodobnimi napravami za kontrolo pristajanja. Pritisneš na gumb in ugotoviš, kakšne so tvoje sposobnosti za barvno razločevanje. Pritisneš na gumb in doživiš svojo predstavo filmčka o uporabi elektrike v gospodinjstvu. Lepše in bogateje urejene razstave res še nisem videl.

Pred 40 leti, ko se je industrijska psihologija komaj porajala kot samostojna panoga, so pri Philipsu že imeli psihologa za testiranje. V pokoj je odhajal ravno tiste dni, ko sem bil pri njih na obisku. Danes imajo močno psihološko službo s 13 diplomiranimi psihologi in drugim administrativnim osebjem. Delo je kajpak zelo obsežno, saj šteje samo eindhovenška tovarna 45.000 delavcev, v vsej Holandiji jih je 85.000, po vsem svetu, to je natančno v 35 državah, pa skupaj 245.000 philipsovcev. Vsi rezultati se zberejo in obdelajo na elektronskem računalniku.

Praksa testiranja je tam že tako utrjena in splošno uveljavljena, da ni več nobenih pripomb, ki se sem in tja neumestno slišijo pri nas, češ, zakaj bi hodil na testiranje, »saj nisem neumen«. Res pa je, da fakultetno izobraženih kadrov ne testirajo, a ne zaradi nekega domnevnega izjemnega položaja, temveč preprosto zato, ker jemljejo v službo le tiste inženirje, ekonomiste, pravnike itd., za katere se prej pri univerzitetnih profesorjih pričajo o njihovih sposobnostih, deloma pa tudi med obvezno prakso v podjetju. Sicer pa je število fakultetno izobraženih kadrov v obratih dokaj nizko, precej nižje kot v naši tovarni, razen seveda v razvojnem oddelku Philipsa, kjer dela kar 1.400 inženirjev, vrhunskih strokovnjakov. To je seveda njihov »mož-

ganski trust«. Za ilustracijo naj na primer navedem, da je tam 400 strokovnjakov, ki že 8 let razvijajo svoj elektronski računalnik in računajo, da ga bodo pripravili tja do leta 1970.

Raziskovalni oddelke psihološke službe zelo živo spremlja točke in potrebe v podjetju in izvaja tudi mnoge anketne akcije na pobudo posameznih obratov ali služb.

Prav sedaj teče na primer obsežna akcija za preučevanje prednosti in morebitnih pomanjkljivosti nove koncepcije velikega delovnega prostora za administrativne službe ali, kot se imenuje z nemškim izrazom, »Grossraum«. To bi bila velika dvorana, kjer bi delalo v istem prostoru kakih 200 do 300 uslužbencev. Grozno, nečloveško, vojaško, nevzdržno, kot ovce v hlevu, kot jata kur na moderni industrijsko urejeni farmi. Tako boste morda rekli. Tudi jaz sem tako pripomnil. Adijo intimnost posameznih sobic, saj niti kihni ne moreš, ne da bi te vsi videli in slišali. Na sebi čutiš ves čas nadzorujoč pogled šefa in vseh kolegov, ponižan si na stopnjo pisalnega stroja. Upoštevajmo zraven še psihološki, socialni pritisk, ki ga človek čuti v tej množici in ki se lahko razvije celo do prave notranje napetosti. V celoti bi bila to nemška varianta znanega ameriškega sistema velikih pisarniških dvoran.

Nekaj nevtralnih podatkov. »Grossraum« je v resnici velika dvorana z dimenzijami kakih 60×150×2,7 m in se vanjo spravi

blizu 300 delovnih mest (upravne službe, komerciala, projektiva itd.) Tla so obložena z debelo sintetično preprogo, strop in stene s skrbno izbranim materialom, ki absorbira zvoke in šume. Mize niso postavljene v ravno vrsto kot soldati, ampak fantazijsko razporejene, vmes pa številne sobne rastline. Na šest metrov daleč se baje ne razume več govorjenja, na deset metrov pa se niti ne sliši. Prednost Grossrauma je kajpak v ekonomičnosti, saj ni nobenih vmesnih sten, dalje v vzdrževanju, potem v premičnosti, saj se mize in oddelki svobodno širijo ali krčijo. Delovna disciplina je seveda tudi nujno večja, saj čutiš na sebi poglede od šefa do zadnje strojepiske.

Kot so mi gori povedali, imajo v ZR Nemčiji že kakih 15 takih »Grossraumov« in se baje zelo dobro obnesejo; zato name ravajo sedaj tudi pri Philipsu v novi upravni stavbi urediti tako veliko halo za komercialo. Baje uslužbenci nimajo posebnih pripomb, razen tajnic in nekih šefov, ki se jim zdi, da na ta način trpi njihov status, ugled in položaj.

Zatrjujejo, da so prednosti »Grossrauma« tolikšne, da ob njem ne moremo več govoriti kot o negotovem poskusu, ampak pravem začetku nove organizacije pisarniških služb.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

Mirko Hrovat

Kaj pa mi?

Prva leta po vojni se je pri nas veliko pisalo in govorilo o novatorjih, racionalizatorjih in izumiteljih. Delavci so predlagali razne tehnološke izboljšave, dopolnili kako pripravo, uvajali cenejše in hitrejše delovne postopke in so za svoja prizadevanja dobili primerno moralno priznanje in kako nagrado. Na Vzhodu je to gibanje še danes močno razvito.

Pa tudi na Zahodu se iniciativa »od spodaj« očitno dobro razvija in po vsej verjetnosti tudi obnese. V livarnah in železarnah »Hoogo fen« pri Beverwijku blizu

Amsterdamu (18.000 delavcev in blizu 7.000 ton železa in jeklene litine) imajo dobro vpeljano službo predlogov, imenovano »Suggestion box«. Delavci predlagajo vsakovrstne izboljšave in vsak predlog dobi v roke oddelke strokovnjakov, da ga razmotrijo, preučijo in predlagajo avtorja za nagrado. Zanimivo je, da je bilo lani po tej poti nagrajenih kar 3.500 delavcev ali skoraj vsak peti delavec. Nagrade so znašale od 15 do 4.000 Hfr (pomnoži s 3,45 ND). Če se kasneje izkaže, da je izboljšava ali izum prinesla več koristi, kot je bilo spočetka pričakovati, dobi predlagatelj še

»Francelj, saj nisi ti kriv...«

V gostilni »Pri polni majoliki«, kjer so možje proslavljali praznik svojih »boljših« polovic, je bilo veselje na višku, ko se je Francelj spomnil, da mora oditi.

»Kolegi,« je dejal. »Ni prav, kar počnem. Mi se tukaj nalivamo z vinom, ura hiti, ob štirih pa moramo biti v sejni dvorani občinske skupščine!«

»Se ti je zvrtilo, Francelj? Le kaj bomo tam delali?«

Francelj je užaljen popil kozareček »temnega« in spet spregovoril:

»Ste res pozabili, da je danes osmi marec?«

»Ta je pa lepa? Če smo pozabili! Zakaj pa ga potem pijemo?«

»Vsaj poslušajte me, prosim!« se ni dal Francelj.

»Danes je vendar dan volivcev... ne... ne... zbor volivcev, za vse iz tovarne, za volivce vseh volilnih enot...«

»Hudiča, na to pa smo res pozabili. Na zboru volivcev bodo danes obravnavali predlog proračuna naše občine za letošnje leto. Pa o finančnem načrtu in investicijah našega mesta bodo govorili, Fantje, pijmo raje na naše zdravje!... Jaz sem se načel in utrudil že dopoldne v cvetličarni. Ženi sem kupil za dva tisočaka nageljnov. Tudi liter vinjaka sem ji namenil, pa smo ga že dopoldne v pisarni odprli in popili. Žena bi tako ali tako mislila, da sem ga kupil zase in ne zanj. Saj bi jaz tudi šel,« je menil Janez, »pa vem, da mi žena ne bi verjela, da sem bil tam. Na

praznik, kot je današnji, zbor volivcev sploh ne »vžge«, pa čeprav je res... Če smo že tukaj, ga pijmo... Ali bi katero zapeli?... Majolka ti si kriva...«

Čez pol ure se je Francelj vrnil.

»Pametni ste, da ste ostali v gostilni,« so bile njegove prve besede.

»Vseh skupaj nas je prišlo šest na zbor. Pet več ali manj po službeni dolžnosti, jaz pa sem tam predstavljal navadnega, radovednega volivca, ki ga je zanimal občinski proračun.«

Volivca, ki je ves teden poslušal preko zvočnikov v tovarni, da je vabljen na zbor volivcev.

Volivca, ki je vsak dan hodil mimo lepakov, ki so imeli samo en namen, da bi občani поблиže spoznali probleme občine, kjer žive.«

»Daj, pomiri se,« so ga vsi tolažili, »saj nisi ti kriv, če vas je prišlo samo šest na zbor. Kaj imaš ti pri tem, če je ta odpadel. Morda so krivi tisti, ki so ga sklicali na tako pomemben dan, kot je osmi marec.«

»Rezka, še liter!« Pozno zvečer so zapustili »majolko«. Preklinjali so neasfaltirano cesto, neurejene zelenice okoli blokov, vmes pa peli, vse do trenutka, ko je nekdo izrekel usodne besede:

»Kaj pa bomo rekli doma ženam? Kje smo bili tako dolgo?«

»Na zboru volivcev, kje pa drugje!« bomo dejali.

V tem pa so si bili vsi edini.

LADO LUCU

dodatno sorazmerno nagrado. Več predlogov pride iz novih obratov kot iz starih, skoro vsi so iz obratov, zelo malo iz služb.

Pri Philipsu imajo podobno organizirano službo dajanja predlogov. Pri DAF (tovarna avtomobilov, 8.000 delavcev) nosi ta služba naziv »ideenbus«, ali po naše »avtobus idej«. Iz decembrske številke njihovega tovarniškega časopisa posnemamo, da je bilo v tem mesecu za nove ideje nagrajenih 30 avtorjev. Najmanjša nagrada 15 Hfr, najvišja

1.000 Hfr (od 5.175 do 345.000 starih dinarjev).

Podjetja na Zahodu pač niso socialne ustanove, saj so organizirana na načelih kapitalistične miselnosti. Če torej ona pospešujejo, razvijajo in nagrajujejo koristne predloge iz vrst delavcev, potem se jim to prav gotovo izplača, če gledajo samo skozi prizmo denarja.

Kaj pa mi? Pri DSP obstaja posebna komisija za koristne predloge. Voljeni ljudje, neprofesionalci, čeprav sicer strokovnjaki. V obravnavo dobiva posamezne izume, ne pa drobnejših, vendar verjetno tudi koristnih predlogov za kakršno koli tehnično, organizacijsko ali podobno izboljšavo. V vsakem izmed nas tiči večji ali manjši kosček umetnika, pesnika in tudi izumitelja. Vsakdo najbolje pozna svoje delovno mesto in možnosti v svoji delavnici, obratu. In končno tli v vsakomur izmed nas iskrica (ali celo plamen) ustvarjalnosti, iniciativnosti, konstruktivnosti. Zal pa vse to spi spanje pravičnega, kot vojska Kralja Matjaža pod goro Peco. Zakaj?

— Ali je služba za dajanje koristnih predlogov pri nas premalo (ali nič) znana?

— Ali smo preveč ozkosrčni, nevoščljivi, nezaupljivi do morebitnih predlogov, izboljšav, inovacij?

— Ali je materialno in moralno priznanje prenizko?

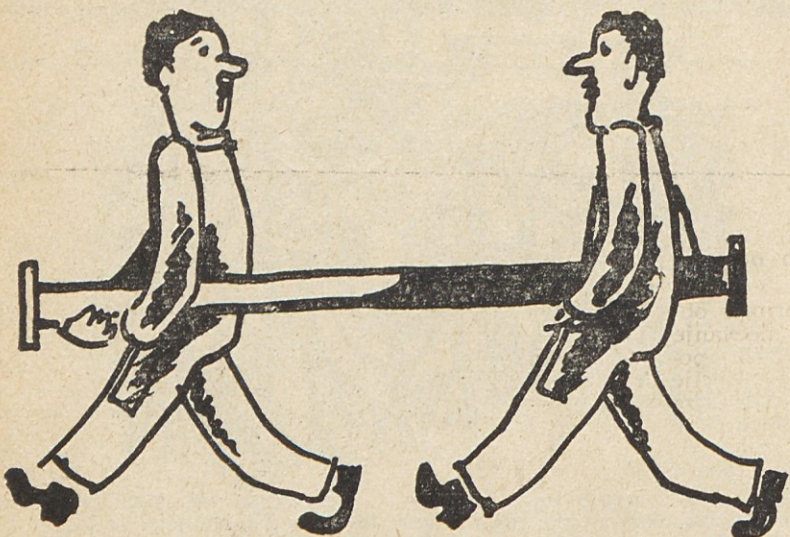
— Ali pa smo vsi skupaj brezbrizni, ravnodušni, nezainteresirani?

V resnici smemo govoriti o podcenjevanju tega ustvarjalnega duha pri naših delavcih. Zelo skromno ocenjeno sodim, da bi lahko mesečno dobili najmanj 10 koristnih predlogov in če bi vsak prinesel samo en milijon koristi (spet skromno ocenjeno), bi zneslo to 120 milijonov letno. To je zlata reka, ki teče mimo in se ne zmenimo zanj, voda, ki teče mimo mlina, sadje na drevesu, ki ga ne otresemo.

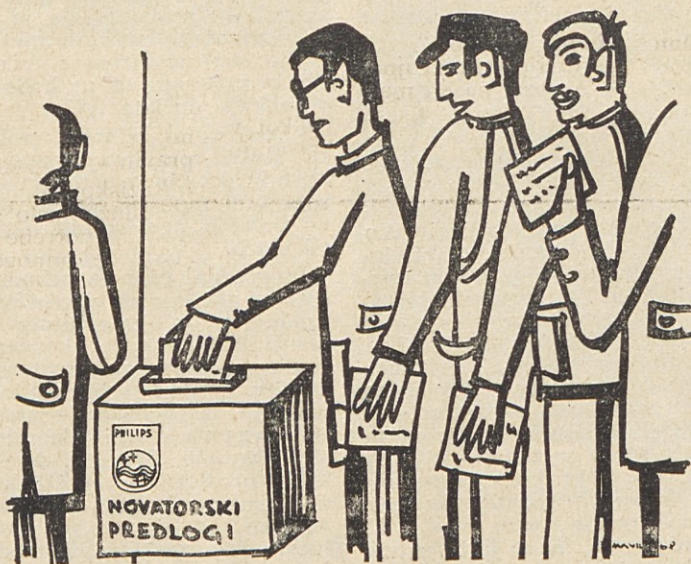
Taka akcija tudi ne more uspeti, če avtorji koristnih predlogov ne dobe zasluženega moralnega in materialnega priznanja. Samo lepa beseda je premalo, samo denar pa tudi ne zadovolji človeka. In končno: nagrada mora biti tudi zadosti velika, da je zadosti stimulativna.

Mirko Hrovat

ZA RAZVEDRILO

»Si slišal, da so nekateri vodilni preklicali odpoved?«

Predlog za odpravo konic in nizke napetosti

STROJNIŠKI VESTNIK

glasilo oddelka za strojništvo, inštituta za turbo stroje, društva strojnih inženirjev in tehnikov SR Slovenije.

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, društvene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarnih strojne industrije.

Izhaja dvomesečno v nakladi 3000 izvodov.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Aškerčeva 16

Tudi Darko je Litostroječan

»Prevaran mož ustrelil ženo! ... Danes zopet dve novi kandidatki za kmečko ohcet! ... Dnevnik! ... Ljubljanski dnevnik! ... Vedno na istem mestu, ob izhodu iz tovarne, nas pričaka glas DARKA MEDVEDA, najbolj Litostroječana med ljubljanskimi kolporterji.

Glasi je, živahen, podjeten, navihani. Prav tak, kot mora biti prodajalec časopisov.

O tem, da Litostroječane zelo zanimajo domače in tuje novice, zločini, vlomi, kandidatke za kranjsko ohcet in druge vesti, se Darko prepriča vsak dan posebej.

— Koliko izvodov prodaš ... pred našo tovarno?

— Okoli stopetdeset jih prodam. Kar zadovoljen sem s poslom. Mama se ni zmotila, ko mi je svetovala, naj poskusim srečo pred Litostrojcem.

Darko ima rad svojo mamo. Vse bi dal zanjo. Skromen izku-

piček, ki mu ga navrže kolportarja, gre za hrano, za oba. Oče je v tujini. Že dolgo se ni nič oglašil.

— Vesel sem, da sem se pozdravil. Dva dni sem bil bolan. Dolgčas mi je bilo doma. Pa še na denarju se mi je poznalo, mi je pripovedoval. Grlo je imel še zmeraj ovito z ruto in pogled mu je uhajal v prazno torbo. Danes je vse prodal. Vesel je bil tega.

— Bereš Ljubljanski dnevnik? — Še »topel« iz tiskarne mi pride v roke. Prelistam ga in že najdem v njem zanimivost, ki mislim, da bo »vžgala«. Ta mi

Če gre za knjigo ali članek, za neposredno ustvarjanje ali kritiko, vzemi pero v roko samo takrat, kadar imaš nekaj povedati. Daudet

Ljubezen ni košček oglja, ki ga lahko z mehom razpihneš v plamen. Kadar ugasne, je nepreklicno konec. Dreiser

O stvareh, ki se tičejo nas, lahko sodijo samo tisti, ki so nam enaki. Maupassant

DOMAČA ANEKDOTA

Za sejo delavskega sveta podjetja je bilo treba pripraviti mnenje kadrovske službe o oživitvi pravilnika za nagrajevanje vodstvenega in režijskega kadra. V ugotovitvi o tem, ali bo delavski svet potrdil ali ne predlog upravnega odbora, je bilo nekje izraženo mišljenje, da je potrditev odvisna od sestave delavskega sveta. Pripomba, da so seje delavskega sveta na meji sklepčnosti, pa je izzvala tole na glas izraženo misel:

»Glede na dnevni red se bo seje zanesljivo udeležila vsaj tista polovica članov, ki delajo na režijskih delovnih mestih.«

potem rabi pri prodajanju, da laže navdušim svoje odjemalce. Osemnajst let mu je. Za ples in druge zabave mu ni. Tudi dekleta ga še ne zanimajo.

— Saj nimam časa za to. Vedno sem na cesti s svojo torbo. Že sedaj mislim na čas, ko bom odšel k vojakom. Prihraniti bo treba nekaj denarja. Če bo mama dobila skromno pokojnino, ki jo ji obljudljajo, bom denar, ki ga zaslužim čez mesec, pustil v blagajni Ljubljanskega dnevnika, da se ga bo nekaj nabralo. Zaenkrat pa delam obračun vsak dan posebej.

— Kakšni ljudje se ti zde Litostroječani? —

Pošteni in skromni. Všeč so mi, ker radi čitajo »moj« časopis.

— Bi želel tudi ti postati eden izmed njih? —

— Moja velika, skoraj neuresničljiva želja je, da bi delal v tako veliki tovarni, kot je Litostroj. Želim si imeti svoj poklic ali pa postati vsaj polkvalificiran delavec. Slišal sem za vašo industrijsko šolo. Če bi mama ozdravila in bi tudi ona lahko zaslužila kak dinar, bi se takoj vpisal v šolo. Veliko truda bi bilo treba, učil pa bi se z veseljem.

Poslovala sva se. Odšel je. Sam, z veliko torbo prek ramen in modro, ponošeno kapo na glavi. Nekaj žalostnega je bilo v njegovih očeh.

Od litostrojke šole so prišli trije mladeniči. Leno so se vleklili, z dolgimi lasmi in cigareto v ustih. Smejali so se in se menili, kam bodo šli zvečer.

— Pa novi magnetofon, ki ti ga je kupil oče, ne pozabi prinesiti s seboj. Za »pod zob« in nekaj pijače bom že jaz poskrbel. Sedaj pa greva midva na pivo —, je dejal tretjemu največji. In dva sta zavila v menzo.

LADO LUCU

ODGOVORNOST

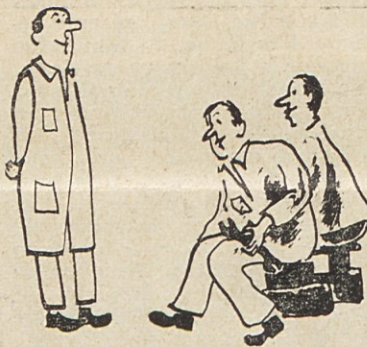
Zvečer po večerji sem navadno prebral časopise. Na zadnji strani mi je vzbudil pozornost naslov »Veliki požar v skladišču«. Vest pač ni bila senzacionalna, nadaljevanje vesti pa me je vznemirilo. Dopisnik se je namreč na koncu spraševal: »Se je to zgodilo res samo zaradi slabe napeljave?« Vest se je končala tako: Če bi sosedje, ki so dokaj ravnodušno opazovali požar, prej poklicali gasilce, bi bila škoda prav gotovo manjša.

Prečital sem vest enkrat, dvakrat in nenadoma sem začutil, da me peče vest. Zazdelo se mi je, da sem tudi jaz krivec. Konec koncev sem tudi jaz iz te ulice. Vidite, namesto da bi pazil na skladišče, sem odšel v gledališče. Odložil sem časopis in odhitel ven. V mestu se je že mračilo. Spreletela me je misel, da se prav v tem času pripetijo požari. Napotil sem se po sosesčini in tam kjer sem le mogel, sem po pisarnah in skladiščih preveril električno napeljavo, v neki baraki pa sem zamenjal celo pregorelo varovalko.

Vse do polnoči sem pazljivo opazoval okolico in bil pripravljen, da takoj posredujem v primeru še tako neznanega požara. Po polnoči sem odšel na streho, da bi laže opazoval širšo in bližjo okolico. Proti jutru sem od utrujenosti zaspal in prav takrat je izbruhnil požar v nekem hle-

»Tovariši, predlagam, da se članom delavskega sveta in upravnega odbora podaljša mandat na 5 let.«

— »Fanta, le posedita še malo, saj se nikamor ne mudi.« — »Francelj, beživa, 1. april je.«

vu. Od tega požara naprej sem se čutil še bolj krivega. Če ne bi zaspal, morda hlev ne bi pogorel. Kadar sem bil buden, pa kot z nalašč ni nikjer zagorelo.

Toda čakalo me je novo preseenečenje. Upravnika sosednjega skladišča so obtožili za poneverbo. V časopisu sem naslednji dan prebral: »Za to so deloma krivi tudi kupci, ki niso dovolj pazljivo nadzirali poslovanje trgovine«. Takoj sem spoznal, da sem tudi jaz krivec, saj se nisem nikoli razburjal, če mi je skladiščnik dal kakih deset gramov manj, kot je bilo treba. Vest mi ni dala miru. Kadarkoli sem srečal miličnika, sem zardel, po ulici pa sem hodil z visoko zavihanim ovrtnikom.

Popolnoma pa sem izgubil glavo, ko sem v naslednjih dneh prebral še nekoliko takih člankov, ki so se sklicevali na vest poštenega človeka. Tako naprej nisem mogel več živeti. Ko sem prestopil prag državnega tožilstva, sem se prav oddahnil. Odgovornemu uslužbencu sem naštel vse zadnje požare in poneverbe, ki sem se jih spomnil in priznal, da sem za vse to jaz odgovoren. Tožilec je pazljivo poslušal moje odkritosrčno priznanje, se za nekaj minut posvetil proučevanju paragrafov, nato pa mi je rekel: »Ne vznemirjajte se, za vas bomo naredili, kar bomo mogli.«

Feliks Derecki

...ali »KDAJ BOŠ ZOPET PRIŠLA MED NAS?« (Rešitev morda 25. v mesecu?)

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik dr. Branko Vrčon — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Tel. uredništva 313-511 (h. c.), telefon glavnega urednika 580, odgovornega 415 — Cena posameznih številki v prodaji 50 Sdin — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru.